

**UCHWAŁA XXI/112/16
RADY GMINY DOBRZYNIEWO DUŻE**

z dnia 28 czerwca 2016 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Dobrzyniewo Duże na lata 2016- 2024

Na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym / Dz. U. z 2016 r., poz. 446 /, uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „ Strategię Rozwoju Gminy Dobrzyniewo Duże na lata 2016- 2024”, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XXVII/138/01 z dnia 23 kwietnia 2001 r. w sprawie zatwierdzenia Strategii Rozwoju Gminy Dobrzyniewo Kościelne do roku 2020.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobrzyniewo Duże.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Mirosław Kłosek

URZĄD GMINY DOBRZYNIEWO DUŻE
Rady Gminy Dobrzyniewo Duże
z dnia 28 czerwca 2016 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DOBRZYNIEWO DUŻE NA LATA 2016-2024

DOBRZYNIEWO DUŻE 2016

Część I

RAPORT O STANIE GMINY DOBRZYNIEWO DUŻE

1. INFORMACJE WSTĘPNE

1.1. WPROWADZENIE

Niniejszy „Raport o Stanie Gminy” stanowi pierwszy etap prac nad Strategią Rozwoju Gminy Dobrzyniewo Duże. Dane w nim zawarte stanowią materiał informacyjny służący do przeprowadzenia analizy uwarunkowań rozwojowych Gminy Dobrzyniewo Duże.

W pracach nad Raportem zastosowano metodę analityczno – opisową, z zastosowaniem tabel i wykresów obrazujących zmiany trendów w czasie. Ze względu na potrzebę zachowania spójności Raportu z opracowanym już dla Gminy ważnym dokumentem analityczno – planistycznym, tj. *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobrzyniewo Duże*, do opisu materii zawierających się w tymże opracowaniu przyjęto jego strukturę i metodykę.

W niniejszym opracowaniu dane na temat Gminy odnoszone są do danych dla Województwa Podlaskiego, byłego Województwa Białostockiego (dane historyczne sprzed 1999 roku) oraz Powiatu Białostockiego. Głównym problemem w określaniu relacji danych statystycznych Gminy do obszarów podziału administracyjnego, w których skład Gmina wchodzi, bądź wchodziła, jest brak danych statystycznych dla nowych jednostek administracyjnych związany z krótką historią ich funkcjonowania, a także niemożliwością przekonwertowania danych dla byłych województw białostockiego, łomżyńskiego i suwalskiego na obszar Województwa Podlaskiego. Dlatego, tam, gdzie jest to możliwe i wskazane obraz Gminy przedstawiany jest na tle większych jednostek administracyjnych.

1.2. POŁOŻENIE

Gmina Dobrzyniewo Duże wchodzi w skład aglomeracji miasta Białegostoku i leży w centralnej części Województwa Podlaskiego. W układzie

administracyjnym graniczy: od wschodu z gminą Wasilków, od południowego – wschodu z gminą i miastem Białystok, od południa z gminą Choroszcz, od zachodu z gminami Krypno i Tykocin, od północnego – zachodu z gminą Knyszyn, a od północnego – wschodu z gminą Czarna Białostocka. Zajmuje powierzchnię 16488 ha, co na tle byłego województwa białostockiego wynosiło 1,6% jego powierzchni i 1,7% powierzchni obszarów wiejskich. Po reformie administracyjnej, w porównaniu Województwa Podlaskiego relacje te przedstawiają się następująco: 0,08% powierzchni Województwa i 0,09 % całości obszarów wiejskich. Obszar Gminy stanowi 5,5% powierzchni Powiatu Białostockiego i 5,8% jego obszarów wiejskich.

Geograficznie Gmina położona jest w obrębie dwóch mezoregionów, tj. Wysoczyzny Białostockiej i Doliny Narwi, wchodzących w skład wielkiego regionu fizyczno – geograficznego Niziny Północnopodlaskiej.

Strukturę użytkowania gruntów w granicach administracyjnych Gminy przedstawia poniższa tabela:

Tabela 1: Struktura użytkowania gruntów w granicach administracyjnych Gminy

Wyszczególnienie	2000 (ha)	2015 (ha)
Powierzchnia ogólna	16 188	16 117
Użytki rolne	9405	9227
Grunty orne	4737	4678
Sady	142	100
Łąki	2875	2695
Pastwiska	1651	1754
Lasy i grunty leśne	5858	5939
Pozostałe grunty	925	951

Źródło: Dane statystyczne

1.3. ZARZĄDZANIE GMINĄ

Gmina Dobrzyniewo Duże - w myśl Ustawy o samorządzie gminnym – jest wyposażoną w osobowość prawną wspólnotą samorządową wszystkich jej mieszkańców. Swoje ustawowe zadania realizuje poprzez pochodzącą z powszechnego wyboru Radę Gminy. Podstawowym celem Gminy jest

zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców jako zadanie oddane przez prawo do jej wyłącznej właściwości. Gmina wykonuje także nałożone na nią przez ustawy zadania z zakresu administracji rządowej. Gmina może wykonywać inne zadania z zakresu administracji rządowej na podstawie zawieranych porozumień administracyjnych. Szczegółowy zakres celów i zadań Gminy precyzuje Statut Gminy będący obok ustaw najważniejszym aktem normatywnym regulującym funkcjonowanie Gminy i jej organów.

Organem stanowiącym i kontrolnym Gminy jest składająca się z 15 radnych Rada Gminy, do właściwości której należy rozstrzyganie we wszystkich sprawach publicznych, nie zastrzeżonych ustawowo dla innych podmiotów, a mających na celu zaspokajanie lokalnych potrzeb o charakterze zbiorowym. Do pomocy w wykonywaniu swoich zadań Rada może tworzyć stałe i doraźne komisje, wyposażone w uprawnienia kontrolne oraz inicjatywę uchwałodawczą w zakresie przekazanych im spraw. Na dzień dzisiejszy funkcjonują następujące komisje stałe:

- Komisja Finansów i Budżetu
- Komisja Oświaty, Kultury, Sportu i Spraw Socjalnych
- Komisja Rolnictwa
- Komisja Rewizyjna.

W skład Gminy wchodzi 26 jednostek pomocniczych, którymi są sołectwa: Bohdan, Borsukówka, Chraboły, Dobrzyniewo Duże, Dobrzyniewo Fabryczne, Dobrzyniewo Kościelne, Fasty, Gniła, Jaworówka, Kobuzie, Kopisk, Kozińce, Krynice, Kulikówka, Leńce, Letniki, Nowe Aleksandrowo, Nowosiółki, Ogrubniki, Ogrodniki, Podleńce, Pogorzałki, Ponikła, Rybaki, Szaciły, Zalesie.

Organem wykonawczym Gminy Dobrzyniewo Duże jest Wójt.

Wójt jest pracodawcą i zwierzchnikiem służbowym w stosunku do pracowników Urzędu Gminy oraz kierowników gminnych jednostek organizacyjnych i odpowiada za jego funkcjonowanie. Zastępca Wójta zapewnia w powierzonym mu zakresie kompleksowe rozwiązywanie problemów oraz nadzoruje referaty i jednostki organizacyjne Gminy.

Wójt może powierzyć prowadzenie spraw Gminy w swoim imieniu Sekretarzowi. Jego zadania określa Wójt i należy do nich między innymi zapewnienie

warunków organizacyjnych umożliwiających sprawne wykonywanie zadań przez Radę i Urząd Gminy, nadzór nad przygotowywaniem projektów aktów prawnych oraz terminowości i zgodności z prawem załatwiania spraw obywatelskich, a także organizacja kontroli wewnętrznej.

Zadaniem Skarbnika jest zapewnienie prawidłowej gospodarki finansowej Gminy i realizacja – jako główny księgowy budżetu – wynikających z tego tytułu obowiązków określonych we właściwych przepisach prawnych

W skład Urzędu Gminy wchodzi następujące referaty:

- Referat Organizacyjny,
- Referat Finansów,
- Referat Spraw Obywatelskich i Urząd Stanu Cywilnego
- Referat Inwestycji, Planowania Przestrzennego i Gospodarki Gruntami
- Referat Gospodarki Komunalnej.

Szczegółowe zadania i kompetencje poszczególnych referatów określa Regulamin Organizacyjny Urzędu Gminy.

2. SPOŁECZEŃSTWO

2.1. DEMOGRAFIA GMINY

2.1.1. Wstęp

Celem poniższej analizy jest zbadanie procesów zmian i tendencji demograficznych na terenie Gminy Dobrzyniewo Duże w latach ubiegłych. Ze względu na wdrożenie z dniem 1 stycznia 1999 roku reformy administracyjnej i powstaniem województw samorządowych w nowych granicach aktualne dane demograficzne zostaną przedstawione na tle Województwa Podlaskiego i Powiatu Białostockiego. Zrezygnowano natomiast z odnoszenia danych historycznych do dawnego Województwa Białostockiego, ze względu na brak ciągłości i trudności w przekonwertowaniu starych danych i byłych województw na nową mapę Województwa Podlaskiego.

Analiza została sporządzona na podstawie danych pochodzących z Narodowych Spisów Powszechnych, danych statystycznych i analiz demograficznych. Ze względu na długi upływ czasu od ostatniego Narodowego Spisu Powszechnego dane na temat ilości mieszkańców miejscowości wchodzących w skład Gminy oparto na informacjach i danych Urzędu Gminy Dobrzyniewo Duże.

2.1.2. Potencjał ludnościowy Gminy Dobrzyniewo Duże

Ludność Gminy w 1998 roku stanowiła 0,66% ludności Województwa Podlaskiego i odpowiednio 5,8% ludności Powiatu Białostockiego. Zmiany w liczbie mieszkańców Gminy na przestrzeni lat przedstawia poniższa tabela.

Tabela: Zmiany liczby mieszkańców na przestrzeni lat

Rok	Liczba mieszkańców
1946	8170
1950	7432
1960	7772
1970	8334
1978	8481
1988	8126
1995	8020
1996	8051
1997	8106
1998	8154
2000	8227
2010	8398
2015	8928

Wskaźnik gęstości zaludnienia dla Gminy w 1999 roku wynosił 50 osób/km² podczas gdy dla całości województwa wynosił on 61 osoby/km², a dla Powiatu Białostockiego 47 osób/km². W roku 2015 wskaźnik ten dla gminy wyniósł 55 osób na km².

W 2000 roku obszar Gminy zamieszkiwało 4123 mężczyzn i 4104 kobiet, co daje równą i prawidłową proporcję liczby kobiet do mężczyzn, równą 100/100, podczas gdy średnia dla Województwa Podlaskiego wynosi 103 kobiety na 100

mężczyzn, a w Powiecie Białostockim na 100 mężczyzn przypadają 102 kobiety. W roku 2015 gminę zamieszkiwało 4439 mężczyzn i 4489 kobiet.

Chociaż potencjał ludnościowy Gminy nie odgrywa większego znaczenia w skali województwa to jednak wykazuje względnie dużą dynamikę. Należy podkreślić, iż zarówno stopa urodzeń jak też przyrostu naturalnego w Gminie kształtowały się w badanych latach na poziomie wyższym niż średni dla byłego Województwa Białostockiego. Także w porównaniu do wskaźników obliczanych dla Województwa Podlaskiego Gmina wypada pozytywnie.

W ostatnich latach coraz większe znaczenie w przyroście ludności Gminy zaczyna odgrywać saldo migracji stałej.

2.1.3. Rozmieszczenie ludności na obszarze Gminy .

Do analizy zagadnienia rozmieszczenia ludności na obszarze Gminy wykorzystano dane ze Spisów Powszechnych. Aktualny stan rozmieszczenia ludności został opracowany w oparciu o informacje będące w posiadaniu Urzędu Gminy.

Dynamikę zmian liczby ludności w rozbiciu na poszczególne sołectwa przedstawia poniższa tabela

Tabela: Dynamika zmian liczby ludności na obszarze Gminy Dobrzyniewo Duże w latach 1970 – 2015

Lp.	Sołectwo	Stan ludności w poszczególnych latach				
		1970	1978	1988	2000	2015
1.	Bohdan	193	182	160	149	161
2.	Borsukówka	308	287	265	228	228
3.	Chraboły	589	556	509	440	431
4.	Dobrzyniewo Duże	993	1100	1097	1107	1462
5.	Dobrzyniewo Fabryczne	187	246	224	227	311
6.	Dobrzyniewo Kościelne	235	234	218	184	194
7.	Fasty	794	953	1020	1139	1569
8.	Gniła	425	452	447	387	413
9.	Jaworówka	137	122	129	133	153
10.	Kobuzie	58	49	46	39	40
11.	Kopisk	271	217	179	169	157
12.	Kozińce	245	313	276	276	287
13.	Krynice	317	315	332	313	321
14.	Kulikówka	199	189	158	146	152
15.	Leńce	182	175	158	148	160
16.	Letniki	285	310	307	275	320
17.	Nowe Aleksandrowo	424	423	417	423	637

18.	Nowosiółki	59	54	43	30	25
19.	Obrubniki	226	221	240	221	230
20.	Ogrodniki	156	158	161	181	211
21.	Podleńce	166	153	132	128	164
22.	Pogorzałki	799	741	707	639	668
23.	Ponikła	256	262	239	227	269
24.	Rybaki	43	39	23	16	25
25.	Szacify	171	152	124	128	123
26.	Zalesie	201	115	113	125	127
27.	Zawady	415	454	491	599	-
	MIESZKAŃCY OGÓŁEM	8334	8496	8215	8077	8928

Źródło: Dane statystyczne

Tab.3. Koncentracja ludności na obszarze Gminy w latach 1988, 2000 i 2015.

	Sołectwo	Udział procentowy mieszkańców w ogólnej liczbie ludności Gminy Dobrzyniewo Duże		
		1988	2000	2015
	Bohdan	0,2	1,9	1,8
	Borsukówka	3,2	2,8	2,5
	Chraboły	6,2	5,5	4,8
	Dobrzyniewo Duże	13,4	13,7	16,3
	Dobrzyniewo Fabryczne	2,7	2,8	3,4
	Dobrzyniewo Kościelne	2,7	2,3	2,1
	Fasty	12,4	14,1	18,5
	Gniła	5,4	4,8	4,6
	Jaworówka	1,6	1,6	1,7
	Kobuzie	0,6	0,5	0,4
	Kopisk	2,2	2,1	1,7
	Kozińce	3,4	3,4	3,2
	Krynice	4,0	3,9	3,6
	Kulikówka	2,0	1,8	1,7
	Leńce	2,0	1,8	1,8
	Letniki	3,7	3,4	3,5
	Nowe Aleksandrowo	5,1	5,2	7,1
	Nowosiółki	0,5	0,4	0,3
	Obrubniki	3,0	2,7	2,5
	Ogrodniki	2,0	2,3	2,3
	Podleńce	1,6	1,6	1,8
	Pogorzałki	8,6	7,9	7,4
	Ponikła	3,0	2,8	3,0
	Rybaki	0,3	0,2	0,2
	Szacify	1,5	1,6	1,3
	Zalesie	1,4	1,5	1,4
	Zawady	6,0	7,4	-

2.1.4. Struktura wieku ludności Gminy Dobrzyniewo Duże

Do analizy struktury wieku ludności przyjęto ogólny podział na grupy wiekowe stosowany w statystyce i planowaniu przestrzennym:

- wiek przedprodukcyjny (0–17 lat) – 20,50 %
- wiek produkcyjny (18-59 - lat kobiety; 18-65 lat - mężczyźni) – 64,00 %
- wiek poprodukcyjny (60 i więcej lat – kobiety; 65 i więcej lat – mężczyźni) – 15,50 %

Tab.5. Zmiany struktury wieku mieszkańców w latach 1988, 2000 i 2015.

	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
		% ludności		% ludności		% ludności
1988	2399	29,2	4272	52,0	1544	18,8
2000	2073	25,2	4750	57,4	1404	17,4
2015	1831	20,5	5720	64,0	1377	15,5

Ogólna liczba ludności w wieku produkcyjnym po spadku na początku lat 90-ych zaczyna wzrastać, w roku 2000 osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 57,4% ogółu ludności a w 2015 już 64,00 %. Maleje natomiast ilość mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym; w 1988 roku stanowili oni 29,2%, a w 1997 – 26,5% populacji Gminy a w 2015 już tylko 20,4 %. Natomiast stabilna chociaż z tendencją spadkową jest liczba osób w wieku poprodukcyjnym w porównaniu do 1997 roku wzrosła o 0,1% i w 1998 roku wynosiła 17,4% ogółu ludności a w 2015 spadła do 15,5 %.

2.2. WALORY MIEJSCA ZAMIESZKANIA

2.2.1. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA

Na terenie Gminy Dobrzyniewo Duże funkcjonują następujące ośrodki zdrowia:

1. Niepubliczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej „Pra Medica Praczkowscy” w Dobrzyniewie Dużym, ul. Białostocka 23, 16-002 Dobrzyniewo Duże,
2. Przychodnia Rodzinna Wanda Dziekońska, Kozińce 9, 16-002 Dobrzyniewo Duże

3. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nasza Przychodnia dr n. med. Maria Mazurek” w Dobrzyniewie Fabrycznym, ul. Królewska 3, 16-002 Dobrzyniewo Duże,

Ośrodki te zapewniają mieszkańcom Gminy dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, jednakże – podobnie do pozostałych obszarów wiejskich kraju - istnieją ograniczenia w dostępie do specjalistycznych usług medycznych. Aczkolwiek widać rozwój i dostęp do specjalistów pojawia się w ofercie ośrodków zdrowie.

Wskaźniki nasycenia personelem medycznym obliczone dla Gminy są daleko niższe od właściwych dla Województwa Podlaskiego i Powiatu Białostockiego i kształtują się one następująco:

Wskaźnik	Gmina	Powiat	Województwo
Liczba lekarzy/1000 ludności	0,49	1,7	2,76
Liczba stomatologów/1000 ludności	0,37	b.d.	0,41
Liczba farmaceutów/1000 ludności	0,12	b.d.	0,44
Liczba pielęgniarek/1000 ludności	0,99	4,4	5,6

Gminne zadania z zakresu opieki społecznej oraz zadania zlecone w tym zakresie realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, będący jednostką organizacyjną Urzędu Gminy. W ramach zadań zleconych Ośrodek wypłaca zasiłki stałe i okresowe, jak również zasiłki z zakresu ochrony macierzyństwa, zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne. Wypełnianie zadań własnych Gminy w zakresie pomocy społecznej jest realizowane poprzez wydawanie posiłków w szkołach, wypłacanie zasiłków losowych, pochówek, pracę socjalną, oraz zasiłki celowe w gotówce i w naturze.

W 2015 roku ze świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych skorzystało 471 osób, którym zostały one przyznane w drodze decyzji oraz 252 rodzin. Powody przyznawania pomocy przedstawia poniższa tabela.

Tab. Powody przyznania pomocy socjalnej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2015r.

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo		97	318
Sieroctwo		0	0
Bezdomność		2	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa		22	117
Bezrobocie		77	235
Niepełnosprawność		47	85
Długotrwała choroba		36	92
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – ogółem		31	147
W tym	Rodziny niepełne	18	59
	Rodziny wielodzietne	13	88
Alkoholizm		2	9
Narkomania		-	-
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego		2	5
Klęska żywiołowa lub ekologiczna		-	-

2.2.2. KULTURA I TURYSTYKA

W zakresie usług z dziedziny kultury na terenie Gminy Dobrzyniewo Duże istnieją następujące placówki:

- Gminne Centrum Kultury w Dobrzyniewie Dużym;
- Wiejskie Domy Kultury w Pogorzałkach, Kozińcach i Nowym Aleksandrowie;
- Świetlice wiejskie w Jaworówce, Borsukówce, Gnilej, Letnikach, Ponikłej, Obrubnikach, Dobrzyniewie Kościelnym i Krynicach;
- Gminna Biblioteka Publiczna w Dobrzyniewie Dużym, której łączny księgozbiór w 1999 roku wynosił 51800 woluminów (6302 woluminy na 1000 ludności);
- Miejsce pamięci w postaci cmentarza we wsi Fasty Kolonia
- Kościoły i miejsca kultu w Dobrzyniewie Kościelnym, Fastach (kościół i cerkiew), Kopisku, Pogorzałkach i Kozińcach

Baza turystyczno – sportowa Gminy przedstawia się następująco:

- Hotel we wsi Fasty

- Ośrodek wypoczynkowy (baza Towarzystwa Przyjaciół Dzieci) we wsi Zalesie
- Gminny ośrodek sportowy w Dobrzyniewie Dużym składający się z hali sportowej, stadionu i boisk pomocniczych w Dobrzyniewie Dużym.
- Boisko wielofunkcyjne Orlik w Nowym Aleksandrowie.

Na terenie Gminy znajdują się następujące obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków:

- Rzymskokatolicki kościół parafialny p.w. ZNMP wraz z cmentarzem przykościelnym i dzwonnica znajdujący się w Dobrzyniewie Kościelnym
- zamknięty (stary) cmentarz grzebalny w Dobrzyniewie Kościelnym
- cerkiew prawosławna p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Fastach,
- cerkiew cmentarna Św. Michała Archanioła wraz z cmentarzem grzebalnym w Fastach
- zabytkowa kaplica w Pogorzałkach obok kościoła parafialnego
- stanowisko archeologiczne w Rybakach (osada z epoki kamienia – brązu)

Na terenie Gminy znajduje się również duża ilość obiektów o wartościach kulturowych nie wpisanych do rejestru zabytków, a są to głównie budynki z I-ej połowy XX wieku, cmentarze oraz stanowiska archeologiczne.

2.2.3. INSTYTUCJE OBSŁUGI LUDNOŚCI

- Urząd Poczty w Dobrzyniewie Dużym;
- Bank Spółdzielczy w Dobrzyniewie Dużym;
- Urząd Gminy w Dobrzyniewie Dużym;
- Remizy strażackie we wsiach Dobrzyniewo Duże, Pogorzałki, Kozińce, Letniki;

2.3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

2.3.1. Gospodarka wodna

Zaopatrzenie Gminy w wodę odbywa się z będących własnością i zarządzanych przez Gminę 6 stacji wodociągowych we wsiach: Dobrzyniewo Duże, Obrubniki, Jaworówka, Fasty, Bohdan i Kopisk. Pozostałe wsie i obszary zabudowy rozproszonej, zaopatrywane są w wodę ze studni.

W 2000 roku długość sieci wodociągowej wynosiła 106,5 km, a liczba przyłączy wynosiła 1763, a w 2015 roku wynosiła 131,6 km i 2509 przyłączy.

2.3.2 Kanalizacja sanitarna.

Na terenie Gminy w sieć kanalizacji sanitarnej wyposażone są wsie Fasty, Dobrzyniewo Duże, Dobrzyniewo Fabryczne, Nowe Aleksandrowo, Ogrodniki, Dobrzyniewo Kościelne, Gniła, Pogorzałki. Odbiorcą ścieków jest oczyszczalnia w Białymstoku. W 2000 roku długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 20,7 km, a całkowita ilość przyłączy była równa 268. W pozostałych miejscowościach ścieki odprowadzane są do urządzeń lokalnych. Zbiorniki, w których są gromadzone ścieki, tzw. szamba ze względu na swoją częstą nieszczelność stanowią niebezpieczeństwo skażenia gleby i wody.

W koniec 2015 roku długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 66,57 km, a całkowita ilość przyłączy była równa liczbie 1164.

Problem gospodarki ściekowej na terenie Gminy wymaga jeszcze kompleksowego rozwiązania i dopóki sytuacja ta się nie zmieni, będzie stanowił poważną barierę dla rozwoju Gminy.

2.3.3. Zaopatrzenie w gaz.

Na terenie Gminy zaopatrywane w gaz są wsie Fasty, Dobrzyniewo Fabryczne, Dobrzyniewo Duże i Nowe Aleksandrowo, za pośrednictwem gazociągu średniego ciśnienia z terenu miasta Białystok. Zgodnie z opracowaną dla Gminy koncepcją gazyfikacji roczne zapotrzebowanie na gaz wynosi w zależności od wariantu od 5201,38 tysięcy m³/r do 8407,57 tysięcy m³/r. Dlatego też dalszą konsekwentną gazyfikację należy uznać za zadanie priorytetowe, zwłaszcza ze względu na „ekologiczny” charakter tego źródła energii.

2.3.4. Elektroenergetyka

Źródłem zasilania Gminy w energię elektryczną jest stacja transformatorowo – rozdzielcza RPZ 110/15/6 kV FASTY, które to źródło pokrywa w pełni zapotrzebowanie mocy, przy rezerwie mocy do wykorzystania przez potencjalnych użytkowników.

Rozprowadzenie energii elektrycznej do poszczególnych odbiorców odbywa się przez system napowietrznych sieci SN 15kV.

2.3.5. Ciepłownictwo

Obiekty użyteczności publicznej w ilości 17 tj. urząd gminy, szkoły, domy kultury, świetlice wiejskie zasilane są paliwem stałym ekogroszkiem (SP w Obrubnikach i WDK w Kozińcach), olejem opałowym (SP Pogorzałki z domem nauczyciela, Świetlica Wiejska w Chraślach), gazem ziemnym (Urząd Gminy Dobrzyniewo Duże, ZSP w Dobrzyniewie Dużym wraz z domem nauczyciela, ZSP w Nowym Aleksandrowie łącznie razem z WDK w Nowym Aleksandrowie, ZSP w Fastach, GCK w Dobrzyniewie Dużym, Dom Nauczyciela w Fastach), gaz propan (z butli) WDK w Pogorzałkach, Świetlica wiejska w Gnilej, elektryczne ogrzewanie występuje w świetlicach wiejskich w Borsukówce, Jaworówce, Ponikłej, Obrubnikach, Krynicach oraz Letnikach. W zabudowie mieszkaniowej dominującym rozwiązaniem są lokalne źródła ciepła na paliwo stałe, pellet, olej lub gaz.

2.3.6. Gospodarka odpadami stałymi

Od dnia 1 lipca 2013r. zaczął obowiązywać nowy system gospodarki odpadami komunalnymi, który polega na przejęciu przez Gminę odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych (nie dotyczy odpadów powstałych w ramach prowadzonej działalności gospodarczej) w zamian za opłatę ponoszona przez mieszkańców za odbiór i zagospodarowanie odpadów.

Właściciele nieruchomości niezamieszkałych (instytucje i firmy, także te prowadzące działalność w budynkach mieszkalnych) zobowiązane są do zawarcia umowy na wywóz odpadów z dowolną firmą wpisaną do rejestru działalności regulowanej prowadzonego przez Wójta Gminy Dobrzyniewo Duże. Umowy te są kontrolowane przez Gminę.

Wszyscy właściciele nieruchomości zamieszkałych są zobowiązani do ponoszenia na rzecz gminy opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi zależnej od ilości osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego.

2.3.7. Drogi

Podstawowym układem komunikacyjnym w Gminie Dobrzyniewo Duże jest i w dalszym ciągu pozostanie układ drogowy, uzupełniony o zelektryfikowaną jednotorową linię kolejową Białystok – Ełk oraz komunikację autobusową.

Przez teren Gminy przebiegają na długości 16831 metrów droga krajowa o nawierzchni bitumicznej:

- droga Nr 65 Białystok – Ełk

Do dróg powiatowych zaliczone są następujące ciągi drogowe:

- **nr 1385B** – Krypno – Ruda – Nowosiółki – Borsukówka – Dobrzyniewo (11.5 km)
- **nr 1387B** – Kobuzie – droga nr 327 (1.0 km)
- **nr 1388B** – droga na obszarze zurbanizowanym wsi Borsukówka (1.3 km)
- **nr 1389B** – Dobrzyniewo Duże – Jaworówka – Rybaki (5.0 km)
- **nr 1390B** – Choroszcz – Dzikie – Fasty do dr. krajowej nr 65 (1.6 km)
- **nr 1392B** – Kozieńce – Ogrubnik – Ponikła - Letniki – Nowe Aleksandrowo – Fasty (13.8 km)
- **nr 1393B** – Dobrzyniewo Duże - Dobrzyniewo Kościelne – Ogrodniki - Nowe Aleksandrowo – Leńce – Jurowce (6.7 km)
- **nr 1395B** – droga krajowa nr 65 – Krynice (1.0 km)
- **nr 1396B** – Ogrubniki – Szaciły - Kulikówka – droga nr 1397B (5.5 km)
- **nr 1397B** – droga 65 – Chrańboly – Kopisk – droga nr 19 (11.5 km)

Ogółem długość dróg powiatowych na obszarze Gminy wynosi 58.693 metry.

Razem drogi krajowe i powiatowe wynoszą 75.524 metrów, a w tym:

- o nawierzchni utwardzonej – 49.1 km
- o nawierzchni nieutwardzonej – 9,6 km

Drogi gminne przebiegają na długości 72,7 km, z czego 15 km to drogi o nawierzchni utwardzonej. Ważnym czynnikiem rozwojowym obszaru będzie wzrost gęstości dróg o nawierzchni utwardzonej, co pozwoli na rozwój komunikacji autobusowej, zwiększy dostępność i spójność komunikacyjną Gminy, a w połączeniu z rozwojem miejsc parkingowych oraz szlaków

konnych i rowerowych uatrakcyjni Gminę pod względem rekreacyjnym i turystycznym.

2.4. OŚWIATA

Na terenie Gminy funkcjonują 3 zespoły szkolno-przedszkolne i 2 szkoły podstawowych, wszystkie szkoły są szkołami publicznymi zarządzanymi przez samorząd gminny. Łącznie w 54 oddziałach szkolnych uczy się 1028 uczniów. Natomiast do 11 oddziałów przedszkolnych uczęszcza 254 dzieci. Strukturę siatki szkół prezentuje poniższa tabela:

Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba nauczycieli (etaty)	Oddziały przedszkolne	
				Liczba oddziałów	Liczba dzieci
Z.S.P. w Dobrzyniewie Dużym	195	8	39,25	3	76
S.P. w Odrubnikach	69	6	13,16	1	23
Z.S.P. w Nowym Aleksandrowie	137	7	20,56	3	69
S.P. w Pogorzałkach	47	6	8,57	1	15
Z.S.P. w Fastach	126	7	19,49	3	71
Publiczne Gimnazjum w Dobrzyniewie Dużym	200	6	10,14	-	-
Ogółem	1028	54	101,03	11	254

W związku z obserwowanym spadkiem ilości urodzeń dzieci w ostatnich latach należy liczyć się ze zjawiskiem zmniejszania się ilości dzieci w wieku szkolnym. Zestawienie urodzeń z ostatnich lat według siedzib właściwych szkół prezentuje poniższa tabela:

Siedziba szkoły	Liczba urodzeń w poszczególnych latach					Razem
	2011	2012	2013	2014	2015	
Dobrzyniewo Duże	30	28	24	27	15	124
Nowe Aleksandrowo	29	27	22	32	22	132
Odrubniki	17	20	17	18	10	82
Pogorzałki	20	15	15	14	13	77

Fasty	21	21	18	15	23	98
RAZEM	117	111	96	106	83	

W aspekcie źródła finansowania oświaty, tj. subwencji oświatowej, która obliczana i przyznawana jest na jednego ucznia oraz malejącej liczby urodzeń w Gminie, należy zwrócić uwagę na zachodzącą już dzisiaj konieczność dofinansowywania kosztów oświaty z dochodów własnych Gminy. Z powyższego wynika paląca potrzeba racjonalizacji gminnej siatki szkół. W przeciwnym wypadku rosnące koszty finansowania oświaty z dochodów własnych Gminy zahamują proces inwestycyjny, a także zmuszą władze Gminy do zaciągania kredytów i pożyczek w celu finansowania zadań bieżących w zakresie utrzymania szkół. Perspektywa ta - przy niskich dochodach własnych Gminy – niesie ze sobą zagrożenie przekształcenia budżetu Gminy w budżet typowo konsumpcyjny i realne niebezpieczeństwo niewydolności finansowej w krótkookresowym horyzoncie czasowym. W związku z powyższym w sierpniu 2015 r. zakończyła swą działalność Szkoła Podstawowa w Chrabołach.

3. GOSPODARKA

3.1. CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO SEKTORA GOSPODARCZEGO

Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego w Białymstoku i według stanu na koniec grudnia 2015 roku na terenie Gminy Dobrzyniewo Duże prowadzą działalność 584 podmioty gospodarcze.

Większość to zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, a przewaga tej formy prowadzenia działalności gospodarczej jest normą w polskiej rzeczywistości gospodarczej i Gmina nie odbiega od trendów krajowych w tym zakresie.

Przekrój branżowy lokalnych podmiotów gospodarczych przedstawia poniższa tabela.

Tab. Podmioty gospodarcze według wybranych sekcji PKD.

	Wszystkie
--	------------------

	podmioty
Ogółem	584
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	4
Przetwórstwo przemysłowe	57
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2
Budownictwo	159
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	150
Transport i gospodarka magazynowa	67
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	14
Informacja i komunikacja	12
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	10
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	44
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	10
Edukacja	7
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	25
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6
Pozostała działalność usługowa	13

3.2. ROLNICTWO

Użytkowanie gruntów na terenie Gminy w 2015 roku przedstawiało się następująco:

Wyszczególnienie	Ogółem	Udział %
	W hektarach	
Powierzchnia ogólna gruntów	16117	100
Użytki rolne	9227	57,3
Grunty orne	4678	-
Sady	100	-
Łąki	2695	-
Pastwiska	1754	-
Lasy	5939	36,8
Pozostałe	951	5,9

W strukturze użytkowania dominują użytki rolne, wśród których 50,6% zajmują grunty orne. Podstawową formą własności są indywidualne gospodarstwa rolne.

Klasy gleb występujących na terenie Gminy przedstawiają się następująco:

Klasy gleb	Grunty orne, sady		Użytki zielone	
	ha	%	ha	%
Ogółem	5402	100	4438	100
II	-	-	1	0,03
III	-	-	152	3,42
III ^a	25	0,46	-	-
III ^b	184	3,41	-	-
IV	-	-	2083	46,94
IV ^a	1114	20,62	-	-
IV ^b	1070	19,81	-	-
V	1679	31,08	1607	36,21
VI	1265	23,42	582	13,11
VIz	65	1,20	13	0,29

Ogólny wskaźnik przydatności rolniczej, uwzględniający wartość gleb, agroklimat, rzeźbę terenu i warunki wodne w Gminie kalkulowany jest pomiędzy 50 a 60 punktów i jest zbliżony od średniego wskaźnika wojewódzkiego (liczonego dla byłego Województwa Białostockiego), wynoszącego 55,8, a także niższy od obliczonego dla całego kraju wskaźnika równego 67 punktów. Jest więc to obszar średnio korzystny dla produkcji rolniczej.

3.3. LOKALNY RYNEK PRACY

W 2015 roku na terenie Gminy Dobrzyniewo Duże zamieszkiwało 5695 osób w wieku produkcyjnym.

Zmiany w strukturze bezrobotnych w ostatnich latach przedstawia poniższa tabela.

Tab. Bezrobotni zarejestrowani na terenie Gminy Dobrzyniewo Duże w latach 2000 i 2015.

	2000	2015
Ogółem	404	330
W tym kobiety	213	192
Absolwenci	36	42
Z prawem do zasiłku	62	80
W wieku 18-44 lata	341	281
Pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy	125	191

Większość bezrobotnych stanowią osoby w wieku produkcyjnym mobilnym i szybko maleje liczba osób z prawem do zasiłku. Przedstawione powyżej dane należy uznać za zaniżone, ponieważ dotyczą wyłącznie osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy.

4. ŚRODOWISKO NATURALNE I ROZWÓJ PRZESTRZENNY

4.1. OCHRONA I ODBUDOWA ZASOBÓW ŚRODOWISKA

4.1.1. Obszary i obiekty podlegające ochronie

Na terenie Gminy Dobrzyniewo Duże znajdują się następujące obszary prawnie chronione:

1) Rezerваты przyrody:

- Rezerwat „Kulikówka” – florystyczny częściowy o pow. 10,88 ha, utworzony w 1987 r. (Mon. Pol. Nr 55, z dn. 10.03.1987 r.),
- Część Rezerwatu „Krzemianka” – leśno – archeologiczny częściowy o ogólnej pow. 230,91 ha, utworzony w 1988 r. (Mon. Pol. Nr 5, poz. 47 z dn. 15.02.1988 r.),

2) Część obszaru Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej imienia Profesora Witolda Sławińskiego wraz ze strefą ochronną powołanego Rozporządzeniem Nr 3/98 Wojewody Białostockiego z dnia 20 maja 1998 r. Celem Parku jest ochrona terenów leśnych i dolin rzecznych wyróżniających się wysoką wartością przyrodniczą i krajobrazową, a także stworzenie warunków do prowadzenia działalności naukowej i dydaktycznej oraz rozwijania turystyki kwalifikowanej i wypoczynku. Dla terenu PKPK opracowano i ustawiono, rozporządzeniem Nr 22/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 9 sierpnia 2001 roku plan ochrony.

Ustalenia tego planu są obligatoryjne dla planowania przestrzennego i powinny być wprowadzone do opracowywanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Według tego planu tereny parku położone w gminie Dobrzyniewo Duże zaliczono do następujących kategorii.

- a) Część obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Narwi” – są to tereny odznaczające się mało zniekształconym środowiskiem, o zachowanej równowadze ekologicznej i wysokich walorach krajobrazu naturalnego.
- b) Pomniki przyrody:
- sosna Franusowa, zlokalizowana na działce nr geod 909/1 w obrębie Ponikła

Generalnie obszar Gminy charakteryzuje się stosunkowo niewielkim stopniem przekształcenia środowiska.

4.1.2. System ekologiczny Gminy

System ekologiczny tworzą przyrodnicze struktury funkcjonalno – przestrzenne, do których należą:

a) Doliny rzek:

- dolina rzeki Narew jako wielkoprzestrzenny element systemu przyrodniczego o znaczeniu ponadregionalnym i funkcjach: ekologicznej, bioklimatycznej, krajobrazowej i gospodarczej
- dolina rzeki Supraśl - jako wielkoprzestrzenny element systemu przyrodniczego o znaczeniu regionalnym i funkcjach: ekologicznej, bioklimatycznej, krajobrazowej, gospodarczej i obszaru źródłowego komunalnych ujęć wody miasta Białegostoku.
- Dolina rzeki Kulikówki i innych mniejszych cieków wodnych oraz obniżeń terenowych, jako elementy drobnoprzestrzenne systemu przyrodniczego Gminy o znaczeniu lokalnym i funkcjach ekologicznych, krajobrazowych, gospodarczych i rekreacyjnych;

b) Kompleksy leśne, w tym:

- kompleks leśny Puszczy Knyszyńskiej jako wielkoprzestrzenny element systemu przyrodniczego o znaczeniu ponadregionalnym i funkcjach: ekologicznej, bioklimatycznej, krajobrazowej, gospodarczej i rekreacyjnej.
- Wszystkie pozostałe kompleksy leśne jako elementy drobnoprzestrzenne systemu przyrodniczego o znaczeniu lokalnym i funkcjach ekologicznych, krajobrazowych i gospodarczych

- c) Tereny otwarte o charakterze rolno – osadniczym (tereny upraw polowych i zieleni towarzyszącej osadnictwu) jako elementy wspomagające i współdziałające w zakresie funkcjonowania systemu ekologicznego Gminy.

Wszystkie pozostałe obszary Gminy posiadają korzystne warunki abiotyczne do rozwoju różnych form osadnictwa i zabudowy.

4.2. KIERUNKI LOKALNEJ POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobrzyniewo Duże identyfikuje następujące kierunki gospodarki przestrzennej:

4.2.1. Ochrona, kształtowanie i zagospodarowanie środowiska przyrodniczego

- *Ochrona walorów ekologicznych środowiska ekologicznego*

- zachowanie funkcji i walorów środowiska ekologicznego sieci dolin rzecznych
- ochrona przed zainwestowaniem i degradacją sanitarną sieci dolin rzecznych
- ochrona walorów przyrodniczych i użytkowych kompleksów leśnych
- utrzymanie trwałości ciągłości przestrzennej funkcjonowania lasów w ramach systemu ekologicznego Gminy i województwa oraz racjonalne wykorzystanie dla potrzeb gospodarczych i wypoczynkowo – rekreacyjnych
- ochrona i utrzymanie zieleni urządzonej.
- *Ochrona środowiska*
- uzyskanie i utrzymanie właściwych klas czystości wód powierzchniowych
- ochrona wód gruntowych przed zanieczyszczeniami sanitarnymi i przemysłowymi
- utrzymanie nienaruszalnego przepływu biologicznego w podstawowym przekroju rzek
- przeciwdziałanie wzrostowi zanieczyszczeń powietrza produktami pochodzącymi z procesów energetycznych, przemysłowych oraz komunikacji
- poprawa warunków życia ludności zamieszkałej na terenach będących w zasięgu oddziaływania zanieczyszczeń lub w jednostkach osadniczych o znacznej koncentracji źródeł ciepła
- minimalizacja hałasu i wibracji głównie na obszarach stałego pobytu (zamieszkania) ludności i rekreacji
- zmniejszenie do minimum oddziaływania szkodliwego promieniowania jonizującego na ludzi i środowisko przyrodnicze
- ochrona powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi
- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed przeznaczeniem jej na cele inne niż rolnicze
- ochrona powierzchni ziemi przed negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych

4.2.2. Rozwój infrastruktury społecznej

- przygotowanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową

- utrzymanie, modernizacja, wymiana i uzupełnienie zabudowy mieszkaniowej w wolnych przestrzeniach między zabudową (plomby)
- rozwój systemów infrastruktury technicznej na potrzeby zespołów budownictwa mieszkaniowego
- utrzymanie, modernizacja i rozbudowa komunalnych urządzeń obsługi ludności
- tworzenie warunków do utrzymania i dalszego rozwoju istniejących na terenie Gminy urządzeń usługowych z sektora prywatnego, ze szczególnym uwzględnieniem obecnych i planowanych terenów zabudowy mieszkaniowej

4.2.3. Rozwój gospodarczy Gminy

- tworzenie sprzyjającego klimatu dla rozwoju działalności gospodarczej
- preferencje dla rodzimych przedsiębiorców przy zakupie terenów służących rozwojowi działalności gospodarczej
- wspieranie procesu zwiększania powierzchni gospodarstwa rolnych
- poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- wsparcie rozwoju otoczenia rolnictwa
- podnoszenie poziomu technologii produkcji rolniczej i warunków zamieszkania ludności rolniczej
- rozwój proekologicznego kierunku gospodarki na terenach leśnych

4.2.4. Rozwój komunikacji

- modernizacja drogi krajowej nr 65
- wykonanie nawierzchni twardych na drogach powiatowych
- podwyższenie parametrów dróg gminnych do VI klasy technicznej
- wytyczenie i otwarcie szlaków rowerowych, konnych i pieszych

4.2.5. Rozwój infrastruktury technicznej

- zapewnienie ciągłej dostawy wody o jakości zgodnej z obowiązującymi normami sanitarnymi w ilości pokrywającej pełne potrzeby
- rozwój sieci wodociągowej
- niezależny system kanalizacji sanitarnej do odprowadzenia ścieków bytowo – gospodarczych i poprodukcyjnych do oczyszczalni ścieków i odzie lny dla

kanalizacji deszczowej do odprowadzenia wód opadowych z terenów zabudowanych

- budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na obszarach zabudowy rozproszonej
- stworzenie systemu gromadzenia i unieszkodliwiania odpadów stałych w sposób racjonalny, gwarantujący ochronę środowiska i maksymalne wykorzystanie wtórne składników użytkowych
- przygotowanie systemu selektywnej zbiórki odpadów
- dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb oraz dostarczanie energii elektrycznej w normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym w sposób ciągły
- zmniejszenie uciążliwości urządzeń systemu elektroenergetycznego dla otoczenia
- zapewnienie dostaw gazu ziemnego dla wszystkich w Gminie
- sukcesywne zwiększanie udziału proekologicznych nośników energetycznych
- zmniejszenie strat cieplnych budynków
- zapewnienie sprawnego działania systemu telekomunikacyjnego oraz gwarancja wysokiej jakości świadczonych usług
- utrzymanie i pełne wykorzystanie obiektów i urządzeń radiowo – telewizyjnego centrum w Krynicach
- uruchomienie nowych systemów teletransmisji międzywojewódzkiej i międzynarodowej
- utrzymanie pasów ochronnych na obszarze Gminy pod urządzenia radiokomunikacji i teletransmisji.

Część II

ANALIZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH GMINY DOBRZYNIEWO DUŻE

1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH (SWOT) GMINY DOBRZYNIOWO DUŻE

Rozpatrywanie możliwości i wizji tego, co powinno wystąpić w przyszłości, wymaga konkretnej wiedzy o tym co dzieje się dziś, zrozumienia organizacji w jej obecnym kształcie. Koniecznym staje się przeprowadzenie diagnozy aktualnego stanu organizacji, która polega na określeniu jej mocnych i słabych stron.

Funkcjonowanie Gminy, tak jak każdej organizacji, odbywa się w kontekście silnych relacji z otoczeniem, które w znacznym stopniu determinuje jej warunki działania. Czynniki warunkujące rozwój organizacji występują tak wewnątrz jej, jak i na zewnątrz. Dopiero rzetelna ich analiza, połączona z wnioskowaniem przynosi pełny obraz wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy i może stanowić podstawę do identyfikowania celów strategicznych i bezpośrednich.

Powszechnie stosowanym narzędziem służącym do oceny czynników wzrostu i regresu jest analiza SWOT (skrót od angielskich słów Strengths – mocne

strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia). Przy zastosowaniu tej metody oceniono wewnętrzne uwarunkowania rozwoju (słabe i mocne strony) oraz czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia).

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wielofunkcyjność Gminy oparta na rolnictwie, przemyśle i turystyce ➤ obsługa miasta Białegostoku pod kątem lokalizacji budownictwa indywidualnego i letniskowego ➤ uzbrojenie terenów pod budownictwo indywidualne ➤ wysoki wskaźnik zwodociągowania Gminy ➤ wysoki poziom telefonizacji Gminy ➤ zadawalający parytet dochodów własnych do subwencji ➤ niskie ceny gruntów ➤ stabilny wzrost dochodów z tytułu podatku od nieruchomości ➤ pro – inwestycyjna polityka Gminy ➤ efektywne zarządzanie oświatą w Gminie ➤ wysoki poziom kształcenia dzieci ➤ dobry dostęp do usług medycznych ➤ przychylność władz dla rozwoju przedsiębiorczości ➤ systematyczne doskonalenie metod zarządzania Gminą ➤ atuty krajobrazowe, ➤ konsekwentne rozbudowywanie infrastruktury technicznej, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ niski poziom dochodów ludności ➤ brak bazy turystycznej ➤ niekorzystna struktura wielkości gospodarstw rolnych ➤ wysokie bezrobocie ➤ trudności w obrocie gruntami rolnymi ➤ trudności w zbyciu produkcji rolniczej ➤ słaba kondycja instytucji otoczenia rolnictwa ➤ niekorzystna siatka szkół ➤ brak obiektów zabytkowych i architektonicznych atrakcji turystycznych ➤ niedostateczna polityka promocyjna Gminy ➤ brak infrastruktury obsługi ruchu turystycznego ➤ brak form organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży ➤ rosnące koszty utrzymania szkół ➤ dofinansowywanie oświaty ze środków własnych Gminy ➤ brak sali gimnastycznej ➤ starzenie się ludności wiejskiej ➤ braki w wyposażeniu w infrastrukturę techniczną ➤ słaby stan techniczny dróg

➤	➤ brak urządzeń do odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków ➤ trudności w zagospodarowaniu majątku gminnego
SZANSE	ZAGROŻENIA
➤ bliskość silnego ośrodka metropolitalnego – miasta Białegostoku ➤ różnorodność przyrodniczych atrakcji turystycznych ➤ atrakcyjne położenie Gminy w otoczeniu Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej ➤ zasoby wód mineralnych wysokiej jakości ➤ rozwój Giełdy Rolnej pod kątem obsługi lokalnych producentów ➤ tworzenie grup producenckich ➤ rozwój dużych obiektów handlowych na terenie Gminy i terenach przyległych ➤ pokłady surowców mineralnych ➤ dobre warunki do produkcji mleka ➤ postępująca integracja Polski ze strukturami Wspólnoty Europejskiej ➤ tania siła robocza ➤ wzrost ilości turystów przyjeżdżających do Polski	➤ trudności w dostępie do środków pomocowych ➤ niska jakość gleb ➤ wysoka cena kapitału ➤ słaby rozwój sektora usług ➤ silne uzależnienie polskiego przemysłu i handlu od kapitału zagranicznego ➤ zmniejszenie udziału Polaków w turystyce krajowej ➤ nadmierny fiskalizm w polityce gospodarczej państwa ➤ niestabilny system dochodów samorządu terytorialnego ➤ niestabilność przepisów regulujących kompetencje Gminy ➤ częste zmiany w przepisach podatkowych i prawnych ➤ inflacja ➤ błędy we wdrażaniu reform, ➤ stagnacja wymiany z rynkami wschodnimi ➤ spadek tempa wzrostu gospodarczego

2. WYNIKI ANKIETY PRZEPROWADZONEJ WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRZYNIOWO DUŻE.

W ramach prac nad Strategią Rozwoju Gminy Dobrzyniewo Duże przeprowadzono wśród mieszkańców Gminy badania ankietowe, których celem

badania było skonstruowanie obrazu mieszkańców Gminy, ich statusu zawodowego, majątkowego oraz określenie ich nastawienia i oczekiwań co do przyszłości.

Strukturę wiekową ankietowanych osób przedstawia poniższa tabela:

Tab.1 Struktura wiekowa uczestników badania ankietowego

Wiek osoby ankietowanej	Udział procentowy w grupie respondentów %
Do 20 lat	9,30
21-30 lat	17,90
31-45 lat	28,0
46-55 lat	19,60
56-60 lat	7,30
61-70 lat	10,00
Powyżej 70 lat	7,90

Ponad 76% respondentów to mężczyźni. Wśród ankietowanych największą część stanowiły osoby czynne zawodowo (69%), 14,2 % to renciści, 7% - emeryci, a pozostali to w równych proporcjach (po ok. 3,5-4%) uczniowie i bezrobotni. W zakresie wykształcenia połowa ankietowanych to osoby z wykształceniem średnim, tylko 20% ankietowanych to osoby z wykształceniem wyższym, a pozostałe 49% to osoby legitymujące się wykształceniem podstawowym.

W odpowiedzi na pytanie o wykonywany zawód prawie 44% określiło się jako rolników, 35% to pracownicy fizyczni, prawie 18% to pracownicy umysłowi, natomiast niewiele ponad 3% to przedsiębiorcy.

Ważną część ankiety stanowiły pytania o warunki i standard życia mieszkańców Gminy. Miesięczne dochody ponad połowy ankietowanych kształtują się poniżej 1500 złotych. Ponad 32% badanych zarabia pomiędzy 2000 a 1500 złotych, 15% zarabia w granicach 2000 – 2500 złotych, ponad 3% powyżej 2500 złotych. Na pytanie o miesięczne oszczędności prawie 80% badanych odpowiedziało, że nie ma żadnych, 9% respondentów jest w stanie

zaoszczędzić do 100 złotych i tyle samo pomiędzy 100-300 złotych miesięcznie, natomiast miesięczne oszczędności 2 % ankietowanych przekraczają 400 złotych. Zdaniem ponad 68% ankietowanych ich warunki życia w ostatnim okresie pogorszyły się, dla 30% nie zmieniły się. Bardzo pesymistycznie patrzą ankietowani w przyszłość – ponad 57% twierdzi, że ich sytuacja w niedługim czasie ulegnie pogorszeniu, ponad 33% nie przewiduje zmiany swoich warunków życia w najbliższym czasie, a zaledwie 8,4% spodziewa się poprawy swojej sytuacji życiowej. Prawie 69% ocenia swoje warunki życia w porównaniu z innymi osobami jako podobne. W odpowiedzi na pytanie o to od kogo zależy sytuacja życiowa mieszkańców ponad 81% wskazało na rząd centralny, a ponad 8% upatruje w działalności władz gminnych wpływu na zmianę ich sytuacji życiowej. Natomiast niewiele, bo niespełna 7% ankietowanych uzależnia swoją sytuację życiową od własnej aktywności.

Prawie 82% badanych jest zadowolonych ze swego miejsca zamieszkania. W zakresie oceny wypełniania obowiązków służbowych przez urzędników gminnych ponad 51% respondentów uznało ich za osoby kompetentne, a ponad 40% nie miało na ten temat zdania. Natomiast oceniając stosunek urzędników do interesantów ponad 68% ankietowanych określiło ich jako osoby uprzejme.

Na pytania o poziom dostępności usług publicznych ankietowani dokonali następującej oceny:

	OCENA			
	dobra	zadawalająca	słaba	niewystarczająca
zaopatrzenie w wodę	58,3%	23,3%	11,7%	6,7%
gospodarka odpadami stałymi	28,4%	40%	21,6%	10%
zaopatrzenie w energię elektryczną	61,6%	23,4%	11,6%	3,4%
zaopatrzenie w gaz	21,9%	14,5%	29%	34,6%
usługi telekomunikacyjne	43,4%	41,6%	10%	5%
stan dróg	5,2%	12%	56,9%	25,9%
Komunikacja PKS	26,7%	56,6%	-	16,7%
Komunikacja BKM	59,1%	22,9%	12,3%	5,70%

Na pytanie o ocenę zlokalizowania targowiska produktów rolnych w Fastach ponad 71% ankietowanych oceniło ten fakt pozytywnie, a 27% nie miało zdania.

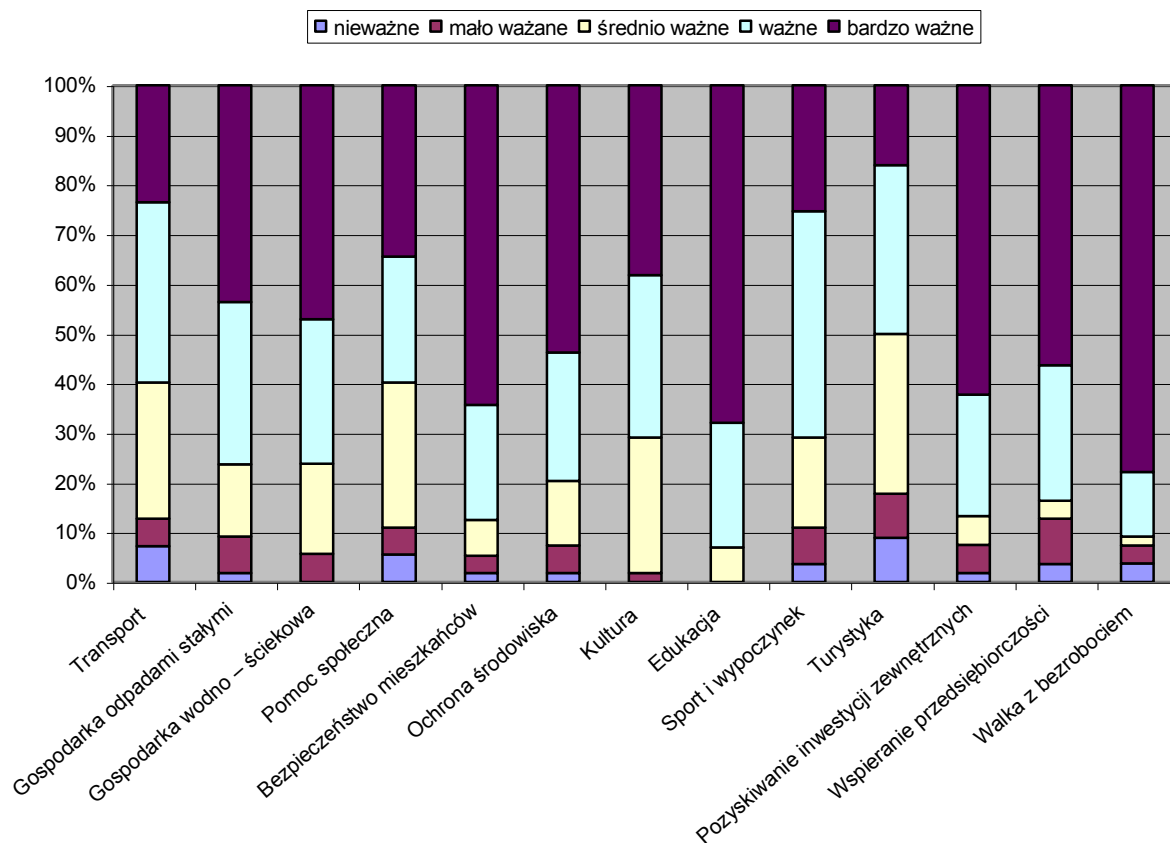
Za najbardziej priorytetowe działania dla władz gminnych uznano walkę z bezrobociem, wspieranie przedsiębiorczości, ochronę środowiska i bezpieczeństwo mieszkańców, czyli powszechne problemy, z którymi boryka się cała Polska w pierwszej i drugiej dekadzie XXI wieku. Rozkład akcentów i skalę ważności poszczególnych działań przedstawiają poniższa tabela i wykres.

Tab.2. Hierarchizacja priorytetów działań władz gminnych wg badań ankietowych mieszkańców.

	nieważne⇐ % ⇒bardzo ważne				
	1	2	3	4	5
Transport	7,2	5,6	27,3	36,3	23,6
Gospodarka odpadami stałymi	1,8	7,3	14,6	32,7	43,6
Gospodarka wodno – ściekowa		5,6	18,2	29,1	47,1
Pomoc społeczna	5,5	5,5	29,1	25,4	34,5
Bezpieczeństwo mieszkańców	1,8	3,5	7,2	23,2	64,3
Ochrona środowiska	1,8	5,6	12,9	25,9	53,8
Kultura		1,8	27,3	32,7	38,2
Edukacja			7	25	68
Sport i wypoczynek	3,6	7,3	18,2	45,5	25,4
Turystyka	8,9	8,9	32,2	33,9	16,1
Pozyskiwanie inwestycji zewnętrznych	1,8	5,7	5,7	24,5	62,3
Wspieranie przedsiębiorczości	3,6	9,1	3,6	27,3	56,4
Walka z bezrobociem	3,7	3,7	1,8	13	77,8

Na ostatnie pytanie o gotowość mieszkańców do społecznego zaangażowania się w realizację strategicznych celów Gminy, prawie 40% ankietowanych wyraziło zdecydowaną gotowość, tyle samo odpowiedziało „chyba tak”, natomiast kategorycznie odmówiło współpracy prawie 14% respondentów.

Priorytety działalności władz Gminy wg badań ankietowych mieszkańców

4. MISJA I CELE STRATEGICZNE GMINY DOBRZYŃIEWO DUŻE

Zdając sobie sprawę z faktu, iż funkcjonowanie Gminy odbywa się w silnych relacjach z jej otoczeniem instytucjonalnym współtworzonym przez inne samorządy szczebla gminnego i powiatowego, przy analizie uwarunkowań rozwojowych należy uwzględniać tendencje rozwojowe identyfikowane dla tychże jednostek administracyjnych. Szczęólnego znaczenia nabierają w tej sytuacji plany i zamierzenia strategiczne Powiatu Białostockiego. Muszą być one brane pod uwagę ze względu na ścisłe uzupełnianie się kompetencji Powiatu i Gminy, dlatego też Strategię Rozwoju Powiatu należy traktować jako jedno z zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy Dobrzyńewo Duże i z tego też względu w niniejszym rozdziale zamieszczono wyciąg z tego dokumentu.

Strategia jest dokumentem, który określa cele i kierunki długotrwałego rozwoju regionu. W wyniku analizy czynników strategicznych Gminy Dobrzyńewo Duże, określono misję oraz wytyczono 6 głównych celów służących spełnieniu tej misji. Aby określić misję i cele strategiczne, konieczna była ocena najważniejszych czynników rozwoju gminy oraz opisanie poszczególnych obszarów funkcjonalnych metodą SWOT.

Ze względu na dynamikę warunków realizacyjnych, dokument, jakim jest strategia, musi podlegać ciągłym modyfikacjom oraz korektom. Do realizacji wytyczonych celów należy ustosunkować się elastycznie, ponieważ przyjęcie dokładnych, precyzyjnych założeń, finansowych i w tym wydatków inwestycyjnych jest trudne z powodu zmieniających się warunków rozwojowych, a przede wszystkim uregulowań prawnych i możliwości pozyskania środków na ich realizację. Elastyczność założeń strategicznych, konieczna jest także w świetle możliwości skorzystania z funduszy pomocowych, których pozyskanie jest szansą współfinansowania regionalnych przedsięwzięć ze źródeł zewnętrznych, a szczególnie RPOWP - Program Operacyjny Województwa Podlaskiego oraz PROW - Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Program rozwoju gminy może być realizowany tylko zgodnie z obowiązującą ekologiczną polityką państwa i określonymi zasadami zrównoważonego rozwoju. W świetle tej polityki, określanej w dokumentach,

samorządy mają wykonywać podstawowe zadania w dziedzinie ochrony środowiska.

Gminy mają za zadanie, oprócz ochrony środowiska, przyrody, rybactwa śródlądowego i leśnictwa, zapobieganie nadzwyczajnym zagrożeniom życia, zdrowia i środowiska. Starosta, w ramach odpowiedzialności za bezpieczeństwo ekologiczne terenu gminy, wydaje decyzje w zakresie uciążliwości (odpady, zanieczyszczenie, hałas, wibracje), ochrony wód i gospodarki wodnej, ochrony lasów, ochrony gatunków rolnych i leśnych. Aby program rozwoju gminy był programem zrównoważonego rozwoju, przy opracowaniu strategii dużo miejsca poświęcono analizie czynników wpływających na środowisko oraz opracowano cel strategiczny uwzględniający ochronę środowiska i jego zagospodarowanie. Analiza czynników strategicznych Gminy Dobrzyniewo Duże, uwidacznia słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia na drodze do spełnienia misji, jaką jest **"PLAN ROZWOJU GMINY DOBRZYNIOWO DUŻE"**.

Szczegółowa analiza SWOT jest wykładnią do sformułowania celów strategicznych, którymi są:

- zrównoważony rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich
- rozwój przedsiębiorczości
- ochrona środowiska i jego zagospodarowanie .
- rozwój i modernizacja drogowej sieci transportowej
- rozwój infrastruktury społecznej
- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców powiatu.

W opracowaniu wytyczono sześć równorzędnych celów strategicznych oraz założenia programowe, które stanowią uszczegółowienie tych celów. Idąc dalej w kierunku uszczegółowienia strategii rozwoju, opracowano przedsięwzięcia, których realizacja pozwoli na spełnienie misji, jaką jest **"PLAN ROZWOJU GMINY DOBRZYNIOWO DUŻE "**.

Przedsięwzięcia, przyjęte w planie rozwoju Gminy Dobrzyniewo Duże, są zbieżne z założeniami rozwoju województwa oraz kraju, a także z wytycznymi programów Unii Europejskiej.

1. PIERWSZY CEL STRATEGICZNY

ROZWÓJ ROLNICTWA I OBSZARÓW WIEJSKICH

Gmina Dobrzyniewo Duże jest obszarem zdominowanym przez drobne gospodarstwa rolne o niskiej produktywności służącej w przeważającej mierze zaspokajaniu własnych potrzeb. Ze względu na niekorzystne warunki glebowe i klimatyczne, głównymi uprawami są zboża i ziemniaki, co powoduje niską opłacalność produkcji, a także trudności ze zbytem. Rozwój obszarów wiejskich wiąże się więc z koniecznością stworzenia warunków wielofunkcyjnego i zrównoważonego rozwoju poprzez wprowadzenie na wieś większego zakresu usług, rzemiosła, przetwórstwa rolno -spożywczego, agroturystyki.

Wieś powinna przejmować nowe funkcje. Wykorzystanie naturalnego krajobrazu i zdrowszych warunków życia na wsi, to funkcja o charakterze rekreacyjnym i osiedleńczym. Wiążąca się z tym działalność pozarolnicza stworzy możliwości odchodzenia od pracy w rolnictwie, a także zahamuje proces wyludniania wsi, a nawet zachęci ludność miejską do migracji na wieś.

W sektorze rolno -spożywczym jest możliwość zaangażowania się w produkcję zdrowej żywności o obniżonej zawartości tłuszczu, cukrów i soli, natomiast dużej zawartości błonnika, witamin i soli mineralnych zgodnie z prozdrowotną polityką żywnościową i standardami jakościowymi uznanymi w Unii Europejskiej i na świecie.

Podstawą wielofunkcyjnego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich jest dokonanie daleko idących zmian w rolnictwie i na terenach wiejskich poprzez przeobrażenia własnościowe i modernizację rolnictwa.

Zmiany te muszą dokonywać się równocześnie z aktywizacją gospodarczą wsi, przewidzianą w długofalowych założeniach programowych, które powinny przewidywać:

- wspieranie rozwoju przetwórstwa rolno –spożywczego*
- pomoc przy organizacji tworzenia rolnictwa ekologicznego*
- wsparcie dla organizowania i promocji agroturystyki*
- wspieranie kształcania mieszkańców terenów wiejskich*

1. Wspieranie rozwoju przetwórstwa rolno - spożywczego winno odbywać się z zachowaniem wymogów ochrony środowiska i utrzymaniem ładów przestrzennych w zrównoważonym rozwoju powiatu. Bazy przetwórstwa (przetwórstwo ziemniaków, warzyw, owoców, mleczarstwo, branża mięsna)

należy tworzyć na terenach o trwale ukształtowanym zapleczu surowców oraz w oparciu o gospodarstwa rodzinne, gdzie są warunki do zorganizowania specjalizacji i intensyfikacji produkcji rolniczej stosowanej do potrzeb rynku przetwórczego. Pomocnym w rozwijaniu tej bazy na wysokim poziomie technologicznym oraz pokonywaniu konkurencji będzie organizowanie grup producenckich i marketingowych. Wspieranie rozwoju przetwórstwa może odbywać się poprzez stymulowanie rozwoju rolnictwa i wzrostu zatrudnienia pozarolniczego. a w szczególności:

- opracowanie i wdrożenie programu rozwoju lokalnych przetwórczo - spożywczych do przetwarzania zbóż, mięsa w oparciu o receptury nie zawierające konserwantów i ulepszaczy
- opracowanie programu rozwoju produkcji i przetwórstwa ziół oraz pozyskiwania i obrotu runem leśnym
- organizacja zbytu i zaopatrzenia (np. giełdy rolno - towarowe) oraz tworzenie i wspieranie grup producenckich, rozwijanie współpracy pomiędzy producentami a zakładami przetwórstwa produktów rolnych
- rozwój punktów usługowych (obsługa weterynaryjna, bankowa, punkty nowoczesnego doradztwa rolniczego)
- modernizacja infrastruktury technicznej - modernizacja i budowa dróg rolniczych, regulacja stosunków wodnych itp.
- ochrona przed degradacją sanitarną, poprzez wyposażenie zakładów przetwórczych w urządzenia związane z ochroną środowiska i przerobem odpadów w celu zapewnienia mieszkańcom bezpieczeństwa ekologicznego przy produkcji żywności.

Finansowanie rozwoju przetwórstwa może odbywać się ze środków własnych producentów, poprzez kredyty preferencyjne udzielane samorządom, a także pewną rolę może odegrać tu Program Rozwoju Obszarów Wiejskich. W założeniach ma on m.in. służyć dofinansowaniu inwestycji w zakresie poprawy przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych, a w szczególności poprawie jakości produktów w przetwórstwie mleka, mięsa, ryb, owoców i warzyw oraz efektywności funkcjonowania grup producenckich. Z programu tego można skorzystać także w dostosowaniu gospodarstw do spełnienia standardów w zakresie ochrony środowiska.

2. Pomoc przy organizacji tworzenia rolnictwa ekologicznego, które jest aktywną formą ochrony środowiska przed skażeniami pochodzenia rolniczego. Brak przemysłu na terenie powiatu, czyste powietrze, niski poziom zanieczyszczenia wód i gleby, małe zużycie nawozów i środków ochrony roślin może sprzyjać rozwojowi rolnictwa ekologicznego.

Rolnictwo ekologiczne ma 70-letnią tradycję, programowo wyklucza się w nim stosowanie środków chemicznych. Poza nawozami organicznymi stosuje się tu nawozy mineralne, takie jak: popiół drzewny, mączka fosforowa, naturalny węglan wapnia, węglan magnezu, chlorek wapnia, mączki skalne, sól kopana.

Oprócz tego, rolnictwo ekologiczne, prowadzone zgodnie z wymogami ochrony środowiska ma kluczowe znaczenie we wdrażaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Osiągnięcie tego jest możliwe przez:

- przejście do bardziej ekstensywnych form upraw lub utrzymaniu już istniejących, ekstensywnych metod produkcji.

Ekstensywna produkcja polega na odłogowaniu ziemi z równoczesnym prowadzeniem pielęgnacji i uprawie roślin uznawanych za surowce odnawialne (biomasa, włókno, paliwo biologiczne).

W celu przekonania rolników do uprawy ekstensywnej i odłogowania gruntów, rozpoczęto w Polsce wprowadzanie programów finansowanych z funduszy europejskich, gdzie stosuje się dopłaty do utraconego dochodu w wysokości 50- 75%.

- unikanie stosowania chemicznych środków ochrony roślin i nawozów mineralnych, co prowadzi do produkcji zdrowej żywności oraz zmniejsza zanieczyszczenie gleby
- zachowanie właściwości gleby dzięki wprowadzaniu do uprawy roślin strączkowych
- zwiększenie bioróżnorodności poprzez uprawianie gatunków roślin rzadko występujących oraz stosowanie biologicznych metod zwalczania szkodników
- kontrolowanie równowagi środowiska przez zakładanie obszarów leśnych na gruntach nie nadających się do upraw rolnych oraz wzbogacania składu gatunkowego drzewostanów.

3) Wsparcie dla organizowania i promocji agroturystyki

Agroturystyka jest jednym z kierunków wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich i czynnikiem aktywizacji gospodarczej, a co za tym idzie – uzupełniającym źródłem dochodów rolników. Agroturystyka wymusza rozwój infrastruktury lokalnej, wzrost kultury, dążenie do zdobywania i uzupełniania wykształcenia, stwarza szansę na zdobycie nowego zawodu. Z roku na rok rośnie zainteresowanie społeczeństwa agroturystyką. Co będzie miało wpływ na przebudowę rolnictwa, związaną z polskim udziałem w integracji europejskiej.

Rola samorządu polega na tym, by wspólnie z właścicielami gospodarstw zadbać o promocję tej działalności, by do potencjalnych turystów i wczasowiczów docierała aktualna i konkretna oferta. Turysta powinien mieć możliwość wyboru kwatery turystycznej, wiedzieć w jakich warunkach będzie wypoczywał i ile go to będzie kosztowało. Agroturystyka, to nie tylko kwatery, to także czyste środowisko, możliwość aktywnego spędzania czasu na ścieżkach turystycznych. pieszych i rowerowych, żeglarstwo, kajakarstwo, jazda konna itd. Turystyka wymusza więc rozwój i przebudowę infrastruktury, do której należą drogi, punkty usługowe, telefony, a także obiekty wypoczynkowo - rekreacyjne. Planując więc wsparcie dla turystyki, myślimy o zrównoważonym rozwoju całego powiatu. Angażując środki budżetowe na realizację zadań powiatowych, należy dążyć do powiększenia ich o fundusze celowe z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Funduszu Pracy, Centralnego Funduszu Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym, Funduszu Prewencji i Rehabilitacji, które to fundusze wspomagają działalność inwestycyjną, np. w zakresie ochrony środowiska czy likwidacji barier infrastrukturalnych. Turystyka jest gałęzią bardzo dynamicznie rozwijającą się na świecie, osiągnie także rozwój w naszym regionie pod warunkiem zwiększania dostępności komunikacyjnej do obszarów atrakcyjnych turystycznie oraz rozbudowy infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.

Pomoc w rozwoju turystyki na terenie powiatu może polegać na wykorzystaniu słabych stron w tej dziedzinie (stosunkowo mało zabytków wysokiej klasy, atrakcji widokowych i cywilizacyjnych) i skoncentrować się na kilku wybranych specjalnościach: turystyce wiejskiej i na obszarach leśnych,

agroturystyce, ekoturystyce, turystyce na obszarach chronionych, atrakcjach związanych z życiem na wsi.

4) Wspieranie kształcenia mieszkańców terenów wiejskich

Duże bezrobocie wsi, jawne i ukryte, nieprawidłowa struktura gospodarstw rolnych oraz ich niska rentowność, określają konieczność przemian na obszarach wiejskich w kierunku rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej, tworzenia dodatkowych miejsc pracy oraz .osiągania dodatkowych źródeł dochodów. Pierwszym krokiem potencjalnego przedsiębiorcy powinno być zdobycie wiedzy w zakresie tworzenia i funkcjonowania firmy. Właściciel małego przedsiębiorstwa powinien znać najistotniejsze elementy zarządzania, posiadać podstawy wiedzy prawnej i finansowej oraz zapoznać się z prawami rynku. Szkolenia powinny być zorganizowane w taki sposób. by ułatwiły ocenę pomysłu, co do perspektyw powodzenia.

Spośród wielu instytucji i organizacji, przeprowadzających szkolenia w zakresie drobnej przedsiębiorczości dla mieszkańców wsi, można wymienić: Fundację Programów pomocy dla Rolnictwa, Agencję Rozwoju Regionalnego, Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa, Fundację Spółdzielczości Wiejskiej, Fundację Wspomagającą Zaopatrzenie Wsi w Wodę, ośrodki doradztwa rolniczego oraz ośrodki wspierania przedsiębiorczości, które również realizują szkolenia wspierając drobną przedsiębiorczość. Ze względu na znaczny koszt realizacji szkoleń, ważnym jest, by mogły być one dofinansowane w znacznym stopniu, a wkład uczestników nie przekraczałby kilkunastu procent całkowitych kosztów szkolenia.

W polityce rozwoju obszarów wiejskich Unii Europejskiej pozarolnicze funkcje wsi mają duże znaczenie. Pomoc więc będzie zmierzała w kierunku wspierania pozarolniczych działalności oraz zachowania ogólnospołecznych funkcji terenów wiejskich, takich jak: walory rekreacyjne, krajobrazowe, zachowanie dziedzictwa kulturowego.

- Efektywność pracy w rolnictwie, w stosunku do innych działów gospodarki, jest relatywnie niższa. Sytuacja ta wymaga modernizacji rolnictwa, zmniejszenia zatrudnienia i wzrostu wydajności pracy. Najwięcej uwagi tym

sprawom poświęcają Ośrodki Doradztwa Rolniczego. Ich rola we wspieraniu zmian na obszarach wiejskich polega na pomocy w podjęciu decyzji, by:

- dostosować gospodarstwo do zmieniających się warunków ekonomicznych i społecznych
- uzupełnić dochody rolnicze dodatkowymi wpływami z działalności pozarolniczych
- przestawić gospodarstwo na inną działalność gospodarczą lub pracę poza rolnictwem

Rolnicy często nie mają możliwości opłacania wyspecjalizowanych usług szkoleniowych i doradczych, ODR-y. jako instytucje państwowe, pełnią więc w środowisku wiejskim funkcje szkoleniowe w zakresie:

- prawnych i organizacyjnych podstaw prowadzenia działalności gospodarczej
- prowadzenia rachunkowości rolnej
- sporządzanie planów przedsięwzięć
- zdobywanie kwalifikacji ułatwiających podejmowanie działalności pozarolniczej

Elementem wspomagającym wszelkie działania w zakresie szkolenia mieszkańców terenów wiejskich jest współpraca z lokalnym samorządem. Dzięki dobrej znajomości potencjału gminy, powiatu, a tym samym możliwości ukierunkowania działań przedsiębiorców, stworzenie dla nich zachęt i ułatwień, samorząd może odegrać znaczącą rolę w rozwoju terenów wiejskich.

Realizacja przez gminę celu, jakim jest ROZWÓJ ROLNICTWA I OBSZARÓW WIEJSKICH, polegała będzie na stosowaniu właściwej polityki w zakresie wykonywania zadań statutowych, czynieniu starań o pozyskanie środków finansowych, przystąpieniu do realizacji opracowanych przedsięwzięć strategicznych.

2. DRUGI CEL STRATEGICZNY

ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Gmina Dobrzyniewo Duże jest terenem o niskim uprzemysłowieniu, które w dalszym ciągu wykazuje tendencję malejącą. Szansą dla gospodarki i

zmniejszenia bezrobocia może być rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, szczególnie na terenach wiejskich.

Przedsiębiorczość polega na poszukiwaniu zmian i wykorzystaniu ich dla osiągnięcia korzyści. Ważnym ogniwem przedsiębiorczości jest podatność na wprowadzanie nowości technicznych, biologicznych, organizacyjnych, marketingowych i odwaga podejmowania ryzyka w warunkach niepewności.

Rozpoznanie sytuacji na rynku danego produktu czy usługi, stanowi punkt wyjścia do decyzji przedsiębiorcy. Przedsiębiorczość jednostek lub grup może być wspierana lub hamowana uwarunkowaniami lokalnymi. Pełna informacja o możliwościach i kierunkach działalności gospodarczej, formach pomocy, ulgach podatkowych, kredytach, formach doradztwa, szkoleniu stanowi podstawę wspierania prywatnej przedsiębiorczości. W interesie władz i samorządów lokalnych, urzędów pracy i urzędów skarbowych jest wspieranie jednostek przedsiębiorczych i udzielanie im pomocy, by coraz więcej osób ze sfery korzystającej ze świadczeń socjalnych przechodziło do sfery aktywności ekonomicznej.

Na terenie gminy występuje zbyt mała liczba pracodawców, problem ten można złagodzić przez tworzenie zakładów drobnej i średniej przedsiębiorczości oraz usług, uruchomienie zakładów opartych o miejscowe surowce, prowadzenie robót publicznych, np.:

1) przedsiębiorczość oparta o produkty rolnicze:

- skup i handel produktami rolniczymi i żywnością
- drobne i średnie zakłady przetwarzające surowce rolnicze (młyny, masarnie, piekarnie, przetwórnice warzyw i owoców)
- transport produktów pochodzenia rolniczego do miast

2) przedsiębiorczość oparta o rzemiosło i przemysł:

- rzemiosło i przemysł drzewny
- rzemiosło i drobny przemysł metalowy i elektryczny
- zakłady naprawy i konserwacji urządzeń technicznych, samochodów, ciągników, maszyn
- zakłady przemysłu odzieżowego, skórzanego, dziewiarstwo

3) przedsiębiorczość w zakresie usług bytowych i produkcyjnych:

- handlowa obsługa ludności
- usługi bytowe ludności

- usługi produkcyjne dla ludności
- 4) przedsiębiorczość w zakresie usług gastronomicznych, socjalnych i opiekuńczych:
 - usługi gastronomiczne, hotelarskie
 - usługi turystyczne (w tym agroturystyczne), rekreacyjne i sportowe
 - usługi pielęgnacyjno -opiekuńcze
- 5) przedsiębiorczość w zakresie usług
 - usługi związane z ochroną środowiska i krajobrazu wiejskiego
 - prezentacja i promocja lokalnych obyczajów, tradycji, dorobku kultury i jej twórców, rzemiosła artystycznego
- 6) uruchomienie frontu robót publicznych
 - budowa i remont dróg, mostów, ulic
 - modernizacja i budowa obiektów użyteczności publicznej
 - budowa wodociągów, kanalizacji

Rozwój przedsiębiorczości hamowany jest jednak chłonnością rynku oraz brakiem kapitału. Uwarunkowania te skłaniają przedsiębiorców do różnych form działania, które pozwalają wkroczyć na szersze rynki oraz zdobyć więcej kapitału. Należą do nich w szczególności: grupy marketingowe, organizacje i stowarzyszenia zawodowe, spółki i spółdzielnie.

Głównymi źródłami finansowania przedsiębiorczości są środki własne przedsiębiorstw, kredyty komercyjne, kredyty preferencyjne, środki pomocowe krajowe i zagraniczne.

W rozwijaniu przedsiębiorczości i odpowiedzialności społeczeństwa za własny los dużą rolę mogą odegrać samorządy lokalne, których zadaniem jest:

- stworzenie systemu informacji i szkoleń
- stworzenie warunków (podatki, kredyty, tereny) dla inwestorów własnych i zewnętrznych
- utworzenie grupy (stowarzyszenia), działającej na rzecz rozwoju inicjatyw społeczno-gospodarczych
- stworzenie, przy udziale urzędu pracy, programu edukacyjnego dla osób, które muszą się przekwalifikować
- ograniczenie bezrobocia poprzez tworzenie nowych miejsc pracy,

- wykorzystanie istniejącej bazy materialnej i surowcowej, kwalifikowanej siły roboczej oraz środowiska przyrodniczego
- pozyskiwanie funduszy z zewnątrz na konkretne programy gospodarcze i społeczne
- nawiązywanie kontaktów współpraca ze społecznościami zagranicznymi (np. gminy)
- dostosowanie technologii produkcji do wymogów ochrony środowiska

Gmina Dobrzyniewo Duże realizując swój cel strategiczny w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i zmniejszania bezrobocia w okresie 2016-2024 w oparciu o wykonywanie zadań własnych, będzie czynił starania w zakresie:

- rozpoznania rynków zbytu w celu ustalenia kierunków rozwoju firm
- pomocy w pozyskiwaniu funduszy na wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości
- pomocy przy tworzeniu preferencji ekonomicznych w celu zachęcenia inwestorów

Szczególną formą wspierania przedsiębiorczości na lokalnym rynku pracy jest:

- udzielenie kredytu osobom bezrobotnym na rozpoczęcie własnej działalności. Kwota kredytu ograniczona jest do dwudziestokrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Powiatowy Urząd Pracy w ramach zadań własnych dofinansowuje oprocentowanie bankowe.
- udzielanie kredytu pracodawcom na tworzenie nowych miejsc pracy osobom bezrobotnym, gdzie refundacja oprocentowania bankowego, refundowanie składki ZUS z tytułu zatrudnienia skierowanego bezrobotnego
- zachęcanie pracodawców do tworzenia nowych miejsc pracy poprzez częściowe refundowanie kosztów na wynagrodzenia i składki zatrudnionych bezrobotnych, skierowanych przez urząd pracy (prace interwencyjne).

Powiatowy Urząd Pracy udziela podmiotom gospodarczym informacji w zakresie:

- preferencyjnych linii kredytowych wspierających rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich
- linii kredytowej Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej
- linii kredytowej Agencji Rolnej Skarbu Państwa
- zasad i trybu refundowania pracodawcom przez Agencję Rolną Skarbu Państwa części wynagrodzeń pracowników w ramach utworzonych miejsc pracy.

Informacje przekazywane są poprzez:

- spotkania z pracodawcami
- wywieszenie na tablicy ogłoszeń
- pocztą

Oprócz tego, aktywizacją środowisk lokalnych zajmują się instytucje wspierające przedsiębiorczość. Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości, Punkt Konsultacyjny -Doradczy TNOiK.

3. TRZECI CEL STRATEGICZNY

OCHRONA ŚRODOWISKA I JEGO ZAGOSPODAROWANIE

Osiągnięcie tego celu w gminie Dobrzyniewo Duże ma się odbywać drogą realizacji następujących założeń programowych:

- 1) Ochrona powietrza**
- 2) Podwyższenie stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych**
- 3) Prawidłowa gospodarka odpadami**
- 4) Zrównoważone zagospodarowanie środowiska.**

1) Ochrona powietrza

Jak wynika z analizy czynników strategicznych, obszar powiatu charakteryzuje się niskim poziomem emisji pyłowych oraz gazowych zanieczyszczeń powietrza. Dalsze zachowanie czystości powietrza polegałoby na wspieraniu przedsięwzięć polegających na poprawie parametrów lub zamianie paliw oraz zmianie technologii spalania, a także montażu instalacji oczyszczających gazy odlotowe. Pewną rolę w zachowaniu czystości powietrza

będzie miało stosowanie alternatywnych, przyjaznych środowisku źródeł energii.

2) Podwyższenie stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie Gminy Dobrzyniewo Duże wymaga poprawy. Zanieczyszczanie zbiorników wodnych jest przeszkodą do właściwego ich wykorzystani, a nie tylko do celów bytowych, lecz również rekreacyjnych, a co najważniejsze, stanowi zagrożenie zniszczenia walorów przyrodniczych i funkcji ekologicznych obszarów wodno-błotnych, objętych ochroną prawną lub zasługujących na ochronę.

Opracowanie dokumentów dotyczących ochrony wód należy do organów administracji rządowej, przy współudziale samorządów terytorialnych i podmiotów gospodarczych, korzystających z wód powierzchniowych. Opracowania te powinny być częścią programów ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Głównym elementem ochrony wód przed zanieczyszczeniem będzie wykorzystanie istniejącego potencjału oczyszczalni oraz budowa nowych. W celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju, konieczne jest zmniejszenie dysproporcji między rozwojem sieci wodociągowej a rozwojem sieci kanalizacyjnej.

Budowa infrastruktury kanalizacyjnej, w połączeniu z już istniejącą, zapewni bardziej skuteczną ochronę wód powierzchniowych i podziemnych. Poza tym, zasady ochrony wód powinny być brane pod uwagę przy wydawaniu pozwoleń na budowę w okolicach zbiorników wodnych, co przyczyni się do likwidacji źródeł zagrożenia dla środowiska.

Inwestycja związana z budową kanalizacji, oczyszczalni ścieków, likwidacja lub odpowiednie zabezpieczenie miejsc gromadzenia odpadów winny mieć pierwszeństwo w dofinansowaniu z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

3) Prawidłowa gospodarka odpadami należy do nie mniej ważnych kierunków ochrony i zagospodarowania środowiska, ze względu na szeroki wpływ na powierzchnię ziemi, powietrza, wody powierzchniowe i podziemne. Działania w tym zakresie powinny odbywać się według pewnej hierarchii:

- zapobieganie powstawaniu odpadów lub minimalizacja ich ilości
- usuwanie odpadów z miejsc powstania
- unieszkodliwienie odpadów w sposób zapewniający zdrowie ludzi, ochronę życia i ochronę środowiska.

Realizacja tego celu wymaga kompleksowego podejścia do gospodarki wszystkimi rodzajami odpadów (stałe i płynne) na danym terenie, wyraźnie ukierunkowanego na odzysk u „źródła” składników użytkowych, likwidację składników szkodliwych, a składowanie na wysypisku wyłącznie odpadów nie nadających się do wykorzystania ani unieszkodliwienia.

Jak wiadomo, obecnie podstawową metodą unieszkodliwiania odpadów jest składowanie ich na wysypisku, zaś wtórne wykorzystanie nie przekracza paru procent ilości wytwarzanych w skali roku.

Według postanowień Unii Europejskiej, nie będzie można wywozić na składowisko odpadów nie przetworzonych.

W związku z powyższym, sprawnie działający program gospodarki odpadami to:

selektywna zbiórka -sortowanie -kompostowanie -termiczne unieszkodliwianie.

Likwidacja źródeł zanieczyszczania wód oraz zagrożeń życia i zdrowia ludzi to przede wszystkim uporządkowanie miejsc, gdzie składa się odpady, a w szczególności mogilniki, w których znajdują się odpady niebezpieczne. Obowiązkiem służb ochrony środowiska, podległych wojewodom i starostom jest doprowadzenie do wykonania niezbędnych prac zabezpieczających i rekultywacyjnych przez zarządców tych składowisk.

Unieszkodliwienie odpadów winno opierać się na wysypiskach przystosowanych do czasowego składowania selektywnie gromadzonych odpadów, które mogą być wykorzystywane jako surowce wtórne (makulatura, metale, szkło, tworzywa sztuczne) oraz odpadów niebezpiecznych, przeznaczonych do przekazania jednostkom zajmującym się unieszkodliwianiem. W przypadku odpadów organicznych można zastosować metodę kompostowania lub spalania (w przypadku odpadów szpitalnych).

Najbardziej racjonalnym rozwiązaniem w tym przypadku jest tworzenie zakładów dla kilku lub kilkunastu gmin lub nawet całego regionu. Podmioty

realizujące takie inwestycje powinny mieć priorytet w otrzymaniu środków z funduszy ochrony środowiska.

4) Zrównoważone zagospodarowanie środowiska to, obok ochrony przed zanieczyszczeniem, również utrzymanie i wzbogacenie jego walorów przyrodniczych, jak parki krajobrazowe oraz rezerваты przyrody. Działania władz administracyjnych w tym zakresie powinny być uzgodnione z jednostkami samorządowymi, które przybliżą mieszkańcom sprawę ograniczeń i korzyści, wynikających z utrzymania parków i rezerwatów oraz ich powiększania. Wiąże się z tym zwiększanie lesistości regionu oraz prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej. Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej wiąże się ściśle z realizacją Krajowego Programu Zwiększania Lesistości. Realizacja tego programu polega na pozyskiwaniu środków finansowych na dotowanie zalesień, podnoszenie produktywności istniejących drzewostanów oraz zalesianie gruntów nieprzydatnych do upraw rolnych.

Na zwiększenie efektywności w.w. działań wpłynie również ochrona gruntów leśnych przed przeznaczaniem ich na cele nieleśne. Obszary położone nad brzegami rzek powinny być objęte ochroną przed ich zabudowaniem, co musi mieć swoje odbicie w miejscowych planach zagospodarowania. Szczególnymi walorami przyrodniczymi charakteryzują się obszary wodno-błotne, które powinny mieć zapewnione właściwe stosunki wodne oraz odpowiedni stopień czystości wód. Na terenie powiatu białostockiego, szczególnego kształtowania stosunków wodnych wymagają bagienne fragmenty doliny Narwi.

Dla zachowania i ochrony obszarów o walorach przyrodniczych, pełniących funkcje ekologiczne ważne jest prowadzenie zrównoważonej gospodarki wodnej.

Działania w tym zakresie polegają na:

- przeciwdziałaniu zanieczyszczeniu wód oraz gleby wskutek stosowania nawożenia i ochrony roślin
- zachowaniu i rozszerzeniu powierzchni tradycyjnych, ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk
- zachowaniu ekosystemów polnych zawierających dużą różnorodność siedlisk, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.

5) Gospodarka niskoemisyjna w Gminie Dobrzyniewo Duże

Wizja stanowiąca podstawę strategii osiągnięcia celów planu gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Dobrzyniewo Duże powinna być odpowiedzią na europejską i krajową politykę niskoemisyjną, jak również uwzględniać lokalne uwarunkowania i aspiracje gminy. Samorząd terytorialny realizując poszczególne działania w głównych obszarach interwencji powinien dążyć do realizacji odpowiednio sformułowanych celów szczegółowych, będących odpowiedzią wobec celu strategicznego gminy. Poniżej przedstawiono wizję gminy Dobrzyniewo Duże, która ma kształtować charakter działań podejmowanych w ramach niniejszego planu gospodarki niskoemisyjnej.

Gmina Dobrzyniewo Duże to dynamicznie rozwijająca się gmina o dużych walorach przyrodniczych, kierująca się zasadą zrównoważonego rozwoju we wszystkich aspektach swojej funkcjonalności z uwzględnieniem dziedzin gospodarczych, kulturalnych i turystycznych. Gmina jest dobrze skomunikowana z dużymi ośrodkami miejskimi regionu, jednocześnie zapewnia swoim mieszkańcom oraz inwestorom rozwiniętą infrastrukturę komunalną opartą o nowoczesną, niskoemisyjną gospodarkę.

Cel strategiczny gminy uwzględnia zapisy określone w pakiecie klimatyczno-energetycznym¹, tj.:

- redukcję emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- redukcję zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Ponadto powyższe cele są zgodne z „Programem ochrony powietrza dla strefy podlaskiej” zgodnie z załącznikiem nr 1 do Uchwały Nr XXXIV/414/13 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 20 grudnia 2013 r.

Dążenie do utrzymania niskoemisyjnego rozwoju gospodarczego i zaspokajania potrzeb społeczeństwa, tj. rozwoju gospodarczo-społecznego gminy Dobrzyniewo Duże do 2020 roku następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną i finalną.

Opis celu strategicznego

Rozwój gospodarczy gminy Dobrzyniewo Duże w dużym stopniu oddziałuje na lokalną gospodarkę ekoenergetyczną, determinując nie tylko skutki ekonomiczne i społeczne występujące w obszarze gminy, lecz również

sąsiednich gmin. Celem gminy Dobrzyniewo Duże jest dalszy rozwój gospodarczy przy jednoczesnym zachowaniu wysokiej jakości środowiska naturalnego. W szczególności oznacza to ograniczenie zapotrzebowania na energię końcową i pierwotną wśród wszystkich uczestników rynku energii.

Cele szczegółowe stanowią podstawę do definiowania poszczególnych obszarów interwencji, jednocześnie oddziałując na strukturę działań określonych w tych obszarach. Dlatego też cele szczegółowe określono jako ramowe dla dalszego podejmowania decyzji oraz funkcjonowania monitoringu realizacji przedsięwzięć PGN.

Cele szczegółowe:

1) Wdrożenie wizji gminy Dobrzyniewo Duże jako obszaru zarządzanego w sposób zrównoważony i ekologiczny, stanowiącego przykład zarówno dla gmin regionu jak i kraju.

2) Ograniczenie emisji CO₂ oraz emisji zanieczyszczeń z instalacji wykorzystywanych na terenie gminy, a także emisji pochodzącej z transportu; spełnienie norm w zakresie jakości powietrza.

3) Zwiększenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej, mieszkalnych oraz komercyjnych

4) Zwiększenie efektywności wykorzystania/wytwarzania/dostarczania energii do odbiorców zlokalizowanych na terenie gminy.

5) Rozwój systemów zaopatrzenia w energię zmniejszających występowanie niskiej emisji zanieczyszczeń (w tym emisji pyłów).

6) Promocja budownictwa energooszczędnego i pasywnego.

7) Poprawa ładu przestrzennego, rozwój zrównoważonej przestrzeni publicznej.

8) Realizacja idei wzorcowej roli sektora publicznego w zakresie oszczędnego gospodarowania energią.

9) Zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczącej ich wpływu na lokalną gospodarkę ekoenergetyczną oraz jakość powietrza.

10) Promocja i realizacja wizji zrównoważonego transportu - z uwzględnieniem transportu publicznego, rowerowego oraz infrastruktury drogowej

Cel szczegółowy 1:

Wdrożenie wizji gminy Dobrzyniewo Duże jako obszaru zarządzanego w sposób zrównoważony i ekologiczny, stanowiącego przykład zarówno dla gmin regionu jak i kraju.

Mnogość aspektów związanych ze sprawnym zarządzaniem gminą spycha często zagadnienia efektywności energetycznej i ekologii na dalszy plan. Celem gminy Dobrzyniewo Duże jest rozwój w oparciu o działania zrównoważone, z uwzględnieniem aspektów społecznych i gospodarczych. Wśród działań zarządczych także elementy ekologiczne powinny być postrzegane jako ważne i wartościowe. Istotnym celem jest pełnienie funkcji koordynującej i wspierającej działania pozytywnie wpływające na rozwój zrównoważonej lokalnej polityki energetycznej. Ponadto ważne jest pełnienie roli wzorca w realizowaniu działań proefektywnościowych i proekologicznych zarówno w przedsięwzięciach inwestycyjnych związanych z efektywnością energetyczną, jak i wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii. Celem jest rozwój systemów zarządzania uwzględniających lokalne potrzeby i uwarunkowania, wspierających systemy podejmowania decyzji strategicznych oraz szczegółowych.

Cel szczegółowy 2:

Ograniczenie emisji CO₂ oraz emisji zanieczyszczeń z instalacji wykorzystywanych na terenie gminy, a także emisji pochodzącej z transportu; spełnienie norm w zakresie jakości powietrza.

Jednym z głównych celów realizacji PGN jest ograniczenie emisji CO₂ oraz gazów cieplarnianych zgodnie z europejską polityką klimatyczną. Ponadto istotne jest spełnienie wymogów norm dotyczących jakości powietrza. Należy jednak pamiętać, że przedsięwzięcia powinny uwzględniać działania we wszystkich sektorach zależnych od gminy, w tym także w sektorze transportowym. Ponadto realizowane działania powinny uwzględniać w dużej mierze przedsięwzięcia informacyjno – edukacyjne skierowane do mieszkańców, mając na względzie ich jak najbardziej intensywne zaangażowanie w inicjatywy na rzecz poprawy jakości powietrza i ograniczenia emisji zanieczyszczeń.

Cel szczegółowy 3:

Zwiększenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej oraz mieszkalnych.

Jednym z najważniejszych celów szczegółowych jest zwiększenie produkcji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Coraz większa ekonomiczna opłacalność wykorzystywania technologii związanych z energią słoneczną czy geotermalną może mieć kluczowe znaczenie dla ich promocji. Dlatego też głównym celem będzie wsparcie wykorzystania OZE zarówno poprzez pilotażowe działania inwestycyjne jak również promocję i edukację mieszkańców/inwestorów, a w efekcie zwiększenie udziału wykorzystywanej energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Bilans energetyczny gminy oparty m.in. o wykorzystanie OZE zwiększa bezpieczeństwo energetyczne gminy wpływając na niezależność lokalnych użytkowników energii od sytuacji występującej na rynku nośników sieciowych.

Działania promujące odnawialne źródła energii mogą mieć znaczący wpływ zarówno na poziom wiedzy mieszkańców, jak i przełożyć się bezpośrednio na decyzje podejmowane przez inwestorów. Istotne jest przedstawienie dobrych przykładów inwestycji wykorzystujących OZE oraz wdrażanie tego typu inwestycji na obszarze gminy. Ważne też jest przedstawienie mieszkańcom rozwiązań prosumenckich, które będą mogły być przez nich wykorzystywane i dzięki którym staną się oni częścią ekoenergetycznego systemu gminy.

Cel szczegółowy 4:

Zwiększenie efektywności wykorzystania/wytwarzania/dostarczania energii do odbiorców zlokalizowanych na terenie gminy.

Efektywność wykorzystania energii zarówno w budynkach, jak i instalacjach, ma bezpośredni wpływ na emisję zanieczyszczeń oraz koszt eksploatacji obiektów. Niniejszy cel szczegółowy dotyczący efektywności energetycznej, porusza zatem zagadnienia ekologiczne, jak i ekonomiczne, wpływając na koszt związany z wykorzystaniem nośników energetycznych.

Na obszarze gminy znajdują się budynki o zróżnicowanym przeznaczeniu, wieku i technologii wykonania. Część z nich charakteryzuje się znacznym potencjałem oszczędności energii możliwym do wykorzystania m.in. poprzez działania termomodernizacyjne. Ważnym celem jest wykorzystanie tego potencjału zarówno w budynkach użyteczności publicznej jak i obiektach mieszkalnych. Ponadto należy zauważyć, że bardzo istotne jest także monitorowanie zużycia energii oraz wody w wykorzystywanych obiektach, co pozwoli zarówno na bieżącą kontrolę, jak i na ocenę prowadzonych działań

proefektywnościowych. Monitorowanie zużycia energii oraz wody ma na celu optymalizację wyboru obiektów przeznaczonych w pierwszej kolejności do modernizacji.

Cel szczegółowy 5:

Rozwój systemów zaopatrzenia w energię zmniejszających występowanie niskiej emisji zanieczyszczeń (w tym emisji pyłów).

Akceptacja funkcjonowania miejskich systemów zaopatrzenia w paliwa oraz energię w kontekście ekologicznym ma podstawowe znaczenie społeczne. Poziom akceptacji jest dynamiczny, dlatego też proces pozyskiwania publicznej aprobaty musi być konsekwentny oraz ciągły. Akceptacja społeczna w zakresie systemów gminnych będzie korzystnie przyczyniać się do dialogu z przedsiębiorstwami energetycznymi w realizacji często trudnych i drażliwych społecznie, ale koniecznych inwestycji. Systemy energetyczne powinny rozwijać się w oparciu o gospodarkę niskoemisyjną, przyjazną dla mieszkańców i środowiska jednocześnie uwzględniając zagadnienia ekonomicznej opłacalności oraz możliwości technicznych.

Cel strategiczny 6:

Promocja budownictwa energooszczędnego i pasywnego.

Budownictwo energooszczędne wymaga zupełnie nowego podejścia do projektowania i budowania obiektów. Zachowanie dbałości o środowisko naturalne, racjonalne gospodarowanie zasobami, uwzględnienie całego cyklu życia budynków oraz ich odpowiednie usytuowanie w środowisku naturalnym są istotnymi czynnikami, które należy brać pod uwagę. W budownictwie ekologicznym wykorzystuje się materiały przyjazne dla środowiska naturalnego. Istotne są technologie zmniejszające pobór energii, a także zazielenianie budynków i terenów do nich przylegających. Projektowanie budynków energooszczędnych, oprócz zagadnień bezpośrednio związanych ze zużyciem energii powinno uwzględniać wykorzystanie odpowiednich technologii oraz materiałów.

Przewiduje się, że realizacja tego celu wpłynie korzystnie na podniesienie świadomości ekologicznej i kompetencji nie tylko użytkowników obiektów, lecz także wykonawców, w tym architektów i projektantów.

Cel strategiczny 7:

Poprawa ładu przestrzennego, rozwój zrównoważonej przestrzeni publicznej

Jednym z podstawowych celów jest osiągnięcie idei gminy spójnej społecznie, ekonomicznie i przestrzennie, obsługiwanej przez efektywny transport publiczny. Osiągnięcie ładu przestrzennego w obszarze zurbanizowanym stanowi jedno z największych wyzwań współczesnych gmin i ma ogromny wpływ na atrakcyjność migracyjną ludności. Celem jest osiągnięcie statusu gminy, w której wysoki poziom życia powoduje dodatni przyrost migracji oraz wysoki stopień zadowolenia mieszkańców. Ład przestrzenny bezpośrednio wpływa na atrakcyjność korzystania ze struktur urbanistycznych, przestrzeń wykorzystywana publicznie powinna zachęcać do przebywania i inwestowania w obrębie gminy.

Cel szczegółowy 8:

Realizacja idei wzorcowej roli sektora publicznego w zakresie oszczędnego gospodarowania energią.

Idea wzorcowej roli sektora publicznego znajduje się w krajowych dokumentach strategicznych. Obecnie gmina Dobrzyniewo Duże realizuje szereg proefektywnościowych działań w różnych obszarach swojego funkcjonowania. Celem jest, aby zarówno te działania, jak i przedsięwzięcia, które będą realizowane przez jednostkę samorządu terytorialnego w przyszłości pełniły rolę wzorca dla mieszkańców/inwestorów. Można to osiągnąć zarówno poprzez działania inwestycyjne, jak i systemowe (np. poprzez prowadzenie systemu zielonych zamówień publicznych), a następnie poprzez dotarcie z opisem realizowanych przedsięwzięć do zainteresowanych grup (np. poprzez informacje na stronie internetowej).

Cel szczegółowy 9:

Zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczącej ich wpływu na lokalną gospodarkę ekoenergetyczną oraz jakość powietrza.

Zwiększenie partycypacji społecznej w działaniach na rzecz zrównoważonego rozwoju gminy ma podstawowe znaczenie w kontekście realizacji poszczególnych celów planu. Działania edukacyjne i informacyjne pozwolą na podejmowanie świadomych decyzji inwestycyjnych oraz eksploatacyjnych związanych z wykorzystywaniem energii i paliw.

Przewiduje się, że realizacja tego celu wpłynie korzystnie na podniesienie świadomości ekologicznej i kompetencji nie tylko użytkowników obiektów, lecz także wykonawców, w tym architektów i projektantów.

Istotne jest zaangażowanie dzieci i młodzieży w ramach kształtowania odpowiednich postaw proekologicznych. Ważne aby jak największa grupa mieszkańców gminy brała czynny udział w proekologicznych działaniach władz samorządowych.

Cel szczegółowy 10:

Promocja i realizacja wizji zrównoważonego transportu - z uwzględnieniem transportu publicznego oraz infrastruktury drogowej.

Wpływ gminy na uczestników transportu jest dość ograniczony. Mimo to istnieje duży wachlarz działań promocyjnych, które mogą bezpośrednio wpływać na zachowania i decyzje podejmowane przez mieszkańców/kierowców. Promocja transportu ekologicznego może przebiegać np. w oparciu o pełnienie roli wzorca, wykorzystującego nowoczesne i ekologiczne rozwiązania. Ponadto istotne dla lokalnych władz jest promowanie środków transportu innych niż samochodowy. Komunikacja publiczna powinna stać się prostszym i tańszym sposobem podróżowania w obszarze gminy w stosunku do transportu indywidualnego do czego przyczynić się mogą działania inwestycyjne zmierzające do rozwoju systemu transportu publicznego.

4. CZWARTY CEL STRATEGICZNY

ROZWÓJ I MODERNIZACJA DROGOWEJ SIECI TRANSPORTOWEJ

Jednym z ważniejszych czynników wzrostu społeczno -gospodarczego powiatu jest rozwój infrastruktury technicznej. Infrastruktura techniczna odgrywa decydującą rolę w poziomie życia społeczeństwa, pozwala racjonalnie wykorzystywać miejscowy kapitał oraz przyczynia się skutecznie do przyciągania kapitału z zewnątrz. Elementy tworzące infrastrukturę techniczną jak: linie kolejowe, telefonizacja, elektryfikacja, gazownictwo, związane są z funkcjonowaniem systemu krajowego.

Samorząd gminny posiada ograniczone kompetencje w tym zakresie, a dodatkowo, przy braku środków finansowych, na ten cel nie ma możliwości realizowania przedsięwzięć strategicznych w tych dziedzinach.

System transportowy gminy winien być dostosowany do zmieniających się potrzeb przewozowych. Tendencje zmian idą w kierunku zmniejszenia znaczenia linii kolejowych (lokalizacja kolei wynika z historycznych potrzeb

transportowych), a dynamicznego wzrostu znaczenia transportu samochodowego.

Celem strategicznym jest więc doprowadzenie do rozwoju i modernizacji drogowej sieci transportowej, przy jednoczesnym zrównoważeniu systemu transportowego pod względem technicznym, ekonomicznym i środowiskowym.

Główne działania, dotyczące układu drogowego, powinny iść w kierunku:

- zdecydowanej poprawy bezpieczeństwa
- poprawy standardu robót utrzymaniowych
- wzmożenie prac w modernizacji dróg w celu dostosowania stanu technicznego nawierzchni do prognozowanego ruchu
- dostosowanie standardu dróg oraz połączeń głównej sieci drogowej do wymogów Unii Europejskiej.

Spełnienie tych warunków spowoduje włączenie obszaru powiatu w komunikacyjną sieć ogólnoeuropejską.

Rozbudowa infrastruktury drogowej pociągnie za sobą tworzenie obiektów obsługi podróżnych, co z kolei przyczyni się do rozwoju ruchu turystycznego oraz poprawy bezpieczeństwa dzięki możliwości korzystania podróżnych z odpoczynku i relaksu. Rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej ważna jest także w związku z umożliwieniem dostępu do jednostek osadniczych, terenów o wysokich walorach turystycznych i gospodarczych oraz z istniejącymi, a także planowanymi przejściami granicznymi. W zakresie modernizacji i rozwoju sieci drogowej, w powiecie białostockim opracowano przedsięwzięcia, których finansowanie planuje się pokryć ze środków własnych oraz funduszy pomocowych, o uzyskanie których rozpoczęto już starania w bieżącym roku.

5. PIĄTY CEL STRATEGICZNY

ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ

Sfera społeczna jest bardzo ważną dziedziną w strategii gminy. Dotyczy ona warunków życia i rozwoju mieszkańców, stopnia zaspokojenia ich potrzeb bytowych, edukacji, ochrony zdrowia, opieki społecznej.

Rozwój infrastruktury społecznej to inwestowanie w kapitał ludzki poprzez:

1. *podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych*
2. *zabezpieczenie potrzeb w zakresie opieki społecznej*
3. *rozwój kultury i dziedzictwa narodowego*

4. rozwój sportu i rekreacji

1) Podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych odbywa się za pośrednictwem rozwoju i unowocześnienia bazy dydaktycznej z uwzględnieniem zaplecza do uprawiania sportu przez młodzież.

Baza dydaktyczna gminnych szkół podstawowych wymaga remontów kapitalnych i bieżących oraz rozbudowy. Struktura kształcenia w szkołach winna odpowiadać aktualnym wymagom rynku pracy oraz prowadzić do osiągnięcia dobrego przygotowania merytorycznego i znajomości języków obcych, co - w perspektywie wejścia Polski do Unii Europejskiej --jest nieodzownym warunkiem do sukcesów zawodowych.

Organizacja kształcenia ustawicznego umożliwi dokształcanie się i doskonalenie młodzieży i dorosłych oraz da szansę przekwalifikowania się stosownie do możliwości zatrudnienia, zwłaszcza mieszkańców wsi.

2) Zabezpieczenie potrzeb w zakresie opieki społecznej .

W każdej społeczności, niezależnie od poziomu rozwoju ekonomicznego kraju, można spotkać osoby lub grupy społeczne, które nie potrafią się przystosować do zmieniających się warunków życia, zdobyć odpowiedniej pracy i środków utrzymania, bądź z powodu niezaradności, bądź z powodu stanu zdrowia. Poza tym, w każdej społeczności występują środowiska patologiczne, ludzie z zaburzeniami rozwojowymi oraz starcy, którzy wymagają pomocy społecznej, sami nie wnosząc nic do życia społecznego.

Zadaniem samorządów jest m. in. pomoc tym ludziom poprzez wsparcie materialne, finansowe i rzeczowe, moralne lub wręcz opiekę w zorganizowanych w tym celu domach pomocy czy pomieszczeniach dla bezdomnych i bezrobotnych.

Osoby starsze i niepełnosprawne powinny mieć zapewnione godziwe warunki życia w domach pomocy, gdzie należy dążyć do podnoszenia standardu usług oraz zwiększać liczbę miejsc gwarantujących jak najlepsze warunki pobytu. Nie można też pominąć konieczności utrzymania i rozwoju instytucji zajmujących się działalnością w dziedzinie uzależnień i patologii społecznych.

Zmniejszenie patologii i bezrobocia należy rozwiązać przez uruchomienie frontu robót publicznych, szkolenie i przekwalifikowanie osób bez pracy zgodnie

z potrzebami rynku pracy, wspieranie rzemiosła i zakładów drobnej przedsiębiorczości, które są lokalnym źródłem dochodów ułatwienie dostępu do tanich kredytów, poprawa bezpieczeństwa poprzez dofinansowanie policji i straży.

3) Rozwój kultury i dziedzictwa narodowego.

W prawidłowo ukształtowanej infrastrukturze społecznej jest też miejsce na rozwój kultury, pielęgnowanie tradycji narodowych, ochronę dziedzictwa kulturalnego i dbałość o przekazanie go następnym pokoleniom. Kultura szeroko pojęta, to tworzenie warunków do rozwoju bazy materialnej, służącej jej krzewieniu, wspieranie środowisk twórczych oraz wszelkich działań zmierzających do upowszechniania twórczości.

Rozwój kultury i dziedzictwa narodowego odbywa się poprzez inspirowanie i działania zmierzające do zapewnienia warunków gwarantujących utrzymanie oraz tworzenie nowych placówek kultury, kultywowania tradycji w życiu zbiorowym, rozwijanie organizacji działających na rzecz środowiska lokalnego, promocja zabytków i obiektów kultury w wydawanych terenowych przewodnikach turystycznych, informatorach, folderach itp.

Wytyczenie i zagospodarowanie szlaków turystycznych ma na celu umożliwienie zapoznania społeczeństwa z walorami przyrodniczymi, historią i kulturą danego regionu.

Promocją kultury jest też organizowanie imprez o zasięgu regionalnym, krajowym, a nawet międzynarodowym. Wspieranie kultury ludowej i amatorskiej, folkloru, rękodzieła ludowego, ochrona obiektów zabytkowych, stanowisk archeologicznych, historycznych zespołów osadniczych, to zadanie, którego realizacja przyczyni się do rozwoju infrastruktury społecznej.

5) Rozwój sportu i rekreacji.

Ze względu na walory przyrodnicze naszego regionu, a w tym gminy Dobrzyniewo Duże, celowym jest rozwijanie warunków do rozwoju turystyki i rekreacji. Przyczyni się to do atrakcyjności tych terenów, niezależnie od pory roku. Ważnym zadaniem jest realizacja przedsięwzięcia w zakresie promocji turystyki w celu zapoznania przybyszów z walorami przyrodniczymi i kulturalnymi regionu. Informacja powinna być skierowana do każdego turysty,

zarówno podróżującego własnym samochodem, jak i publicznymi środkami komunikacji czy pieszo.

Należy także dbać o prawidłowy rozwój fizyczny społeczeństwa, dlatego tworzenie warunków do uprawiania sportu musi rozpocząć się od utrzymania, modernizacji i budowy bazy materialnej sportu masowego i wyczynowego w szkołach, obiektach samorządowych, ośrodkach szkoleniowo -sportowych itp.

Ważnym czynnikiem w rozwoju i upowszechnianiu kultury fizycznej i sportu jest organizowanie imprez sportowo-rekreacyjnych o zasięgu regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

Część III

MISJA I STRATEGICZNE CELE ROZWOJU GMINY DOBRZYNIOWO DUŻE

MISJA I STRATEGICZNE CELE ROZWOJU GMINY DOBRZYNIOWO DUŻE

MISJA ROZWOJU GMINY:

Gmina Dobrzyniewo Duże sprawnie i nowocześnie zarządzaną jednostką samorządu terytorialnego, efektywnie wykorzystującą lokalne zasoby oraz położenie w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Białegostoku, zapewniającą wysoki standard życia mieszkańców oraz pozytywny klimat dla rozwoju przedsiębiorczości.

Obszar Gminy Dobrzyniewo Duże jest zróżnicowany pod względem pełnionych funkcji oraz istniejących uwarunkowań rozwojowych. Celem nadrzędnym jest, aby te różnice zostały wykorzystane jako przewagi konkurencyjne, ponieważ rozwój zawsze wynika z różnorodności i zmian zachodzących w przestrzeni. Zostanie to osiągnięte poprzez wdrożenie strategicznego zarządzania Gminą, prowadzącego do równoważenia rozwoju obszaru, przy otwartym dialogu ze społecznością lokalną i aktywnym udziale mieszkańców w życiu Gminy. Istniejące wyposażenie w podstawową infrastrukturę techniczną należy stale dostosowywać do rosnących i zmieniających się potrzeb mieszkańców. W zakresie rewitalizacji zapóźnionych rozwojowo obszarów szczególny akcent zostanie położony na umożliwienie dostępu do usług oraz infrastruktury edukacyjnej i form życia kulturalnego. Wszystkie te działania będą skorelowane z ochroną najważniejszego – poza mieszkańcami - zasobu Gminy, którym jest czyste i nie zdegradowane środowisko naturalne.

Bliska perspektywa integracji ze strukturami Unii Europejskiej nakłada na władze Gminy obowiązek dostosowania się do wymagań członkostwa we Wspólnocie Europejskiej, a także przygotowania do konkurowania z europejskimi samorządami o środki pomocowe. Konkurencja ta będzie odbywała się na poziomie zarządzania Gminą. Niniejsza Strategia Rozwoju Gminy jest wyrazem tej troski o zapewnienie sprawnego zarządzania Gminą, które ma przede wszystkim zapewnić

efektywność i wydajność usług świadczonych na rzecz społeczności lokalnej. Dużą wagę przykładają się do zapewnienia mieszkańcom bezpiecznych warunków życia i racjonalnego gospodarowania finansami publicznymi.

Celem Strategii Rozwoju Gminy Dobrzyniewo Duże na lata 2016-2024 jest budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych w gminie, poprzez restrukturyzację i rewitalizację terenów tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Celem jest wyprowadzenie zdegradowanego obszaru ze stanu kryzysowego w sposób zaplanowany, skoncentrowany przestrzennie, poprzez współpracę lokalnej społeczności i przy wykorzystaniu wszystkich dostępnych metod i środków. Służyć temu będzie m.in. przygotowanie Gminnego Programu Rewitalizacji.

Cel strategiczny A.

Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem efektywnie wykorzystującym swoje atrakcyjne położenie dla obsługi Aglomeracji Białostockiej pod kątem lokalizacji działalności gospodarczej oraz budownictwa jednorodzinnego, stosującą nowoczesne metody zarządzania rozwojem lokalnym dla pobudzenia wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu Gminy.

Szanse rozwoju Gminy upatrywane są w możliwościach związanych z położeniem Gminy w obszarze Białostockiej Aglomeracji Miejskiej. Cel strategiczny A jest wyrazem troski o lokalny sektor gospodarczy jako źródło miejsc pracy i bogacenia się mieszkańców Gminy. Korzystne położenie przy granicach miasta Białegostoku stymuluje jedną z najważniejszych funkcji Gminy, to jest miejsca lokalizacji podmiotów gospodarczych, o szerszym niż lokalny zakresie działalności. Dlatego należy tworzyć infrastrukturalne i instytucjonalne warunki dla lokowania przedsiębiorstw we wszystkich miejscowościach przyległych do zachodnich granic Gminy. W związku z atrakcyjnością inwestycyjną terenów Gminy oraz widocznymi już tendencjami „uciekania z miasta na wieś”, można w perspektywie średniookresowej oczekiwać wzrostu zainteresowania terenem Gminy jako miejscem lokalizacji

budownictwa indywidualnego na potrzeby osób zawodowo związanych z Białymstokiem. W tym celu należy tereny te przygotować w zakresie planistycznym i infrastrukturalnym pod przyjęcie budownictwa indywidualnego.

Cel strategiczny B

Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rozwoju nowoczesnego rolnictwa i powstającej w jego otoczeniu konkurencyjnej przedsiębiorczości, racjonalnie i efektywnie wykorzystujących lokalne zasoby w celu zapewnienia wielofunkcyjnego rozwoju obszaru Gminy.

Cel B jest wyrazem refleksji nad specyfiką Gminy Dobrzyniewo Duże, którą współtworzy rolnictwo. Jest ono jednym z kluczowych obszarów, w których postrzegany jest dalszy rozwój społeczno - gospodarczy Gminy. Zwraca on uwagę na potrzebę doskonalenia metod i technik produkcji rolnej oraz wdrażania nowoczesnych rozwiązań w zakresie przetwórstwa, przechowywania i marketingu produktów rolnych. Działania te będą realizowane przy poszanowaniu i optymalnym wykorzystaniu lokalnych zasobów przyrodniczych, ekonomicznych i technologicznych oraz wiedzy i doświadczenia społeczności lokalnej.

Cel strategiczny C.

Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem trwałego i zrównoważonego rozwoju infrastruktury technicznej zapewniającej atrakcyjne warunki życia mieszkańców i funkcjonowania podmiotów gospodarczych.

Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej, sanitarnej, telekomunikacyjnej, energetycznej oraz dostępności innych mediów decyduje o atrakcyjności inwestycyjnej Gminy. Dlatego Cel C łączy wszystkie pozostałe cele strategiczne, wiążąc je od wewnątrz siecią infrastruktury technicznej, niezbędnej dla ich kompleksowej realizacji i stanowiącej materialny substrat poszczególnych Strategicznych Programów Gospodarczych.

Cel strategiczny D.

Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rosnącej dostępności do infrastruktury społecznej życia kulturalnego, edukacji i wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców z bogatą ofertą rekreacyjno – turystyczną skierowaną do wszystkich mieszkańców Powiatu Białostockiego.

Cel strategiczny D koresponduje ze społecznie kluczowymi zagadnieniami funkcjonowania Gminy obejmującymi warunki życia, sferę zaspokajania potrzeb bytowych, edukację, ochronę zdrowia i opiekę społeczną. Dziedziny te zawsze stanowiły i będą stanowić bardzo ważny element polityki lokalnej i muszą znaleźć się w Strategii Rozwoju Gminy. Tematyka ta staje się znaczącą w aspekcie wykorzystania położenia geograficznego Gminy stwarzającego szerokie możliwości świadczenia przez Gminę różnych usług dla mieszkańców miasta Białegostoku: od становienia zaplecza przestrzeni dla budownictwa indywidualnego do wszechstronnego rozwoju turystyki pieszej, konnej, rowerowej, agroturystyki i wielorakich form rekreacji.

W rozwoju gminy Dobrzyniewo Duże widoczna jest dysproporcja i dwubiegunowy rozwój w sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej i środowiskowej. Gminny Program Rewitalizacji przez wyznaczenie konkretnych celów i kierunków rozwoju, wpłynie na spójność terytorialną i przeciwdziałanie marginalizacji grup społecznych. Celem jest wyrównanie stopnia rozwoju obszaru zdegradowanego względem położonego blisko Białegostoku. Koncepcja zakłada kierunki działań, przyczyniających się do likwidacji negatywów m.in. przez takie działania jak:

- Budowa świetlicy w Kulikówce
- Docieplenia i remonty domów kultury / świetlic środowiskowych w: Chrabołach, Obrubnikach, Krynicach, Pogorzałkach i Kozińcach,
- Stworzenie pracowni edukacyjnej / pokoju integracji w Krynicach,
- Przebudowę tarasu na scenę letnią w Kozińcach, wyposażenie części obiektów w komputery z dostępem do internetu (wi-fi),

- We wszystkich wsiach zagospodarowanie terenów w sąsiedztwie budynków (urządzenie parkingów, placów zabaw, wiat / altan, organizacja terenów zielonych).
- Zatrudnienie psychologów/pedagogów/ animatorów kultury do prowadzenia zajęć dla dzieci i młodzieży i w charakterze doradców rodzinnych, w celu organizowania działań integrujących całe rodziny i mieszkańców wsi wskazanego obszaru.

Część IV

STRATEGICZNE PROGRAMY GOSPODARCZE

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.1.
Kumulacja zasobów pod kątem zabezpieczenia kompletności oferty inwestycyjnej Gminy		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (A)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem efektywnie wykorzystującym swoje atrakcyjne położenie dla obsługi Aglomeracji Białostockiej pod kątem lokalizacji działalności gospodarczej oraz budownictwa jednorodzinne, stosującą nowoczesne metody zarządzania rozwojem lokalnym dla pobudzenia wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu Gminy.		
Cel realizacji programu: Zapewnienie atrakcyjności i kompletności oferty inwestycyjnej pod kątem potencjalnych inwestorów zewnętrznych poprzez scalanie gruntów i właściwą politykę przestrzenną.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie A.1.1. Dostosowanie polityki przestrzennej pod względem wymagań potencjalnych inwestorów- zadanie A.1.2. Wprowadzenie niezbędnych zmian do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego- zadanie A.1.3. Podjęcie działań fizycznie zabezpieczających pro – inwestycyjne przeznaczenie terenów		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- ilość podjętych uchwał o zmianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego- średnia wielkość działek- koncentracja i stopień rozproszenia działek		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.2.
Pozyskanie inwestorów zewnętrznych		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (A)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem efektywnie wykorzystującym swoje atrakcyjne położenie dla obsługi Aglomeracji Białostockiej pod kątem lokalizacji działalności gospodarczej oraz budownictwa jednorodzinnego, stosującą nowoczesne metody zarządzania rozwojem lokalnym dla pobudzenia wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu Gminy.		
Cel realizacji programu: Zwiększenie ilości podmiotów gospodarczych na terenie Gminy, o nieuciążliwej działalności gospodarczej na obszarach przemysłowych Gminy, co przyczyni się do zmniejszenia bezrobocia i wzrostu dochodów mieszkańców oraz budżetu Gminy.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy, lokalni przedsiębiorcy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie A.2.1. Zabezpieczenie i promocja oferty inwestycyjnej- zadanie A.2.2. Intensyfikacja działań marketingowych- zadanie A.2.3. Prezentacja oferty i podjęcie negocjacji z potencjalnymi inwestorami.		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- liczba nowych podmiotów gospodarczych- liczba utworzonych miejsc pracy- plan promocji Gminy		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, środki inwestorów, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.3.
Polityka promocyjna Gminy		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (A)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem efektywnie wykorzystującym swoje atrakcyjne położenie dla obsługi Aglomeracji Białostockiej pod kątem lokalizacji działalności gospodarczej oraz budownictwa jednorodzinnego, stosującą nowoczesne metody zarządzania rozwojem lokalnym dla pobudzenia wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu Gminy.		
Cel realizacji programu: Intensyfikacja i wzrost efektywności działań promocyjnych Gminy.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy, lokalne podmioty gospodarcze		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie A.3.1. Analiza dotychczasowych działań promocyjnych Gminy.- zadanie A.3.2. Opracowanie oferty promocyjnej Gminy.- zadanie A.3.3. Określenie adresatów przekazu promocyjnego.		
zadanie A.3.4. Ustalenie wskaźników pomiaru skuteczności działań promocyjnych		
zadanie A.3.5.5. Wdrożenie programu promocji Gminy		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- raport o działaniach i możliwościach promocyjnych Gminy- oferta promocyjna- lista adresatów przekazu- zidentyfikowane wskaźniki pomiaru skuteczności działań promocyjnych		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, środki lokalnych podmiotów gospodarczych		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.4.
Polityka przestrzenna sprzyjająca lokalizacji działalności gospodarczej		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (A)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem efektywnie wykorzystującym swoje atrakcyjne położenie dla obsługi Aglomeracji Białostockiej pod kątem lokalizacji działalności gospodarczej oraz budownictwa jednorodzinnego, stosującą nowoczesne metody zarządzania rozwojem lokalnym dla pobudzenia wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu Gminy.		
Cel realizacji programu: Stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości gospodarczej i lokalizacji firm poprzez przygotowanie planistyczne i gospodarkę przestrzenną maksymalnie wykorzystującą atrakcyjne możliwości lokalizacyjne Gminy.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy,		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie B.1.1.1. Analiza możliwości lokalizacyjnych Gminy- zadanie B.1.1.2. Zarezerwowanie i maksymalne zagospodarowanie atrakcyjnie położonych terenów pod działalność gospodarczą- zadanie B.1.1.3. Dokonanie niezbędnych zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- liczba nieruchomości przygotowanych pod kątem potencjalnych inwestorów- oszacowana wartość przygotowanych terenów		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.5.
Uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (A)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem efektywnie wykorzystującym swoje atrakcyjne położenie dla obsługi Aglomeracji Białostockiej pod kątem lokalizacji działalności gospodarczej oraz budownictwa jednorodzinnego, stosującą nowoczesne metody zarządzania rozwojem lokalnym dla pobudzenia wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu Gminy.		
Cel realizacji programu: Podwyższenie atrakcyjności lokalizacyjnej Gminy i poprawa warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych poprzez wyposażenie terenu w infrastrukturę techniczną		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy,		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">– zadanie A.5.1. Weryfikacja zgodności z miejscowym planem zagospodarowania terenu– zadanie A.5.2. Opracowanie dokumentacji technicznej– zadanie A.5.3. Wydanie pozwolenia na budowę– zadanie A.5.4. Przeprowadzenie przetargu		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- ilość uzbrojonych działek- wzrost wartości uzbrojonych działek- liczba podmiotów gospodarczych korzystających z wykonanej infrastruktury technicznej		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, wpłaty podmiotów gospodarczych, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.6.
Pro – inwestycyjna polityka Gminy		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (A)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem efektywnie wykorzystującym swoje atrakcyjne położenie dla obsługi Aglomeracji Białostockiej pod kątem lokalizacji działalności gospodarczej oraz budownictwa jednorodzinnego, stosującą nowoczesne metody zarządzania rozwojem lokalnym dla pobudzenia wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu Gminy.		
Cel realizacji programu: Stworzenie warunków dla rozwoju działalności gospodarczej na terenie Gminy i przyciągnięcie na jej teren nowych podmiotów gospodarczych		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy,		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie A.6.1. Przygotowanie kompletnej oferty lokalizacyjnej dla podmiotów gospodarczych- zadanie A.6.2. Opracowanie programu ulg i zachęt dla inwestorów- zadanie A.6.3. Stworzenie systemu skłaniającego przedsiębiorców do poszukiwania pracowników na lokalnym rynku pracy		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- oferta lokalizacyjna dla inwestorów- opracowany program ulg i zachęt dla inwestorów		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, Wojewódzki Urząd Pracy		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.7.
Lokalizacja dużego obiektu handlowego na terenach przyległych do Miasta Białystok		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (A)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem efektywnie wykorzystującym swoje atrakcyjne położenie dla obsługi Aglomeracji Białostockiej pod kątem lokalizacji działalności gospodarczej oraz budownictwa jednorodzinnego, stosującą nowoczesne metody zarządzania rozwojem lokalnym dla pobudzenia wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu Gminy.		
Cel realizacji programu: Wprowadzenie na teren Gminy dużego inwestora w postaci hipermarketu, stanowiącego źródło zatrudnienia dla dużej liczby mieszkańców Gminy oraz przyciągającego mieszkańców Miasta Białegostoku pod kątem zakupów na teren Gminy		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy,		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie A.7.1. Weryfikacja miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego- zadanie A.7..2. Uzbrojenie terenu- zadanie A.7.3. Przeprowadzenie negocjacji z sieciami hipermarketów		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- uchwała o zmianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego- wykonana infrastruktura techniczna- zawarte porozumienie w sprawie lokalizacji obiektu- ilość stworzonych miejsc pracy- powierzchnia obiektu		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, środki inwestora		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.8.
Planistyczne przygotowanie terenów pod zabudowę indywidualną		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (A)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem efektywnie wykorzystującym swoje atrakcyjne położenie dla obsługi Aglomeracji Białostockiej pod kątem lokalizacji działalności gospodarczej oraz budownictwa jednorodzinnego, stosującą nowoczesne metody zarządzania rozwojem lokalnym dla pobudzenia wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu Gminy.		
Cel realizacji programu: Powiększenie zasobu terenów budowlanych, poprzez nowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz zmianę planów dla terenów dotychczas nie wykorzystanych zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami planistycznymi		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy,		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie A.8.1. Wykonanie opracowań planistycznych (korekta miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego)- zadanie A.8.2. Budowa infrastruktury technicznej i komunikacyjnej- zadanie A.8.3. Przygotowanie oferty inwestycyjnej		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- liczba decyzji o zmianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego- ilość działek o przekształconym charakterze- liczba osób zamieszkałych na obszarze realizacji programu		
Źródła finansowania zadań: Budżet Gminy,		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.9.
Uzbrojenie terenów		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (A)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem efektywnie wykorzystującym swoje atrakcyjne położenie dla obsługi Aglomeracji Białostockiej pod kątem lokalizacji działalności gospodarczej oraz budownictwa jednorodzinnego, stosującą nowoczesne metody zarządzania rozwojem lokalnym dla pobudzenia wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu Gminy.		
Cel realizacji programu: Przygotowanie infrastruktury technicznej dla budownictwa indywidualnego		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy,		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">– zadanie A.9.1. Weryfikacja zgodności z miejscowym planem zagospodarowania terenu– zadanie A.9.2. Opracowanie dokumentacji technicznej– zadanie A.9.3. Wydanie pozwolenia na budowę– zadanie A.9.4. Przeprowadzenie przetargu		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- liczba uzbrojonych działek- wzrost wartości działek- liczba osób zamieszkałych na obszarze realizacji programu		
Źródła finansowania zadań: Budżet Gminy, środki inwestorów, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.10.
Pozyskanie funduszy pomocowych		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (A)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem efektywnie wykorzystującym swoje atrakcyjne położenie dla obsługi Aglomeracji Białostockiej pod kątem lokalizacji działalności gospodarczej oraz budownictwa jednorodzinnego, stosującą nowoczesne metody zarządzania rozwojem lokalnym dla pobudzenia wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu Gminy.		
Cel realizacji programu: Podwyższenie dochodów Gminy poprzez pozyskanie środków finansowych z bezzwrotnych źródeł finansowania, ze szczególnym uwzględnieniem środków przedakcesyjnych i pomocowych Unii Europejskiej		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy, zewnętrzni eksperci, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie A.10.1. Zebranie informacji na temat dostępnych źródeł finansowania- zadanie A.10.2. Wybór inwestycji do współfinansowania ze środków pomocowych- zadanie A.10.3. Wykonanie dokumentacji technicznej- zadanie A.10.4. Opracowanie studiów wykonalności inwestycji i innych niezbędnych analiz- zadanie A.10.5. Zabezpieczenie środków finansowych jako wkładu własnego- zadania A.10.6. Złożenie wniosków wraz z dokumentacją		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- bank projektów do współfinansowania- przygotowana dokumentacja- ilość złożonych wniosków- wysokość pozyskanych środków		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.11.
Wieloletni Program Inwestycyjny		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (A)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem efektywnie wykorzystującym swoje atrakcyjne położenie dla obsługi Aglomeracji Białostockiej pod kątem lokalizacji działalności gospodarczej oraz budownictwa jednorodzinnego, stosującą nowoczesne metody zarządzania rozwojem lokalnym dla pobudzenia wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu Gminy.		
Cel realizacji programu: Kreowanie rozwoju Gminy poprzez uporządkowaną politykę inwestycyjną.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy,		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie A.11.1. Wybór generalnych priorytetów inwestycyjnych na okres następnych 6 lat- zadanie A.11.2. Analiza finansowa realizacji programowanych inwestycji- zadanie A.11.3. Opracowanie Wieloletniego Programu Inwestycyjnego- zadanie A.11.4. Przygotowanie i uchwalenie załącznika do budżetu Gminy w trybie Art. 110 Ustawy o finansach publicznych		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- ilość przygotowanych inwestycji- wykonane analizy projektowanych inwestycji- przygotowany i przyjęty przez Radę Gminy załącznik do budżetu Gminy		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.12.
Budżet zadaniowy		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (A)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem efektywnie wykorzystującym swoje atrakcyjne położenie dla obsługi Aglomeracji Białostockiej pod kątem lokalizacji działalności gospodarczej oraz budownictwa jednorodzinnego, stosującą nowoczesne metody zarządzania rozwojem lokalnym dla pobudzenia wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu Gminy.		
Cel realizacji programu: Podwyższenie jakości świadczonych usług komunalnych poprzez określenie rzeczywistych kosztów funkcjonowania służb publicznych oraz wykonywanych przez nie zadań oraz przy zastosowaniu systemu ocen według kryteriów efektywności i rentowności		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy,		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie A.12.1. Wybór priorytetów działalności- zadanie A.12.2. Określenie działań- zadanie A.12.3. Dobór metod realizacji- zadanie A.12.4. Analiza kosztów i korzyści- zadanie A.12.5. Opracowanie dokumentu budżetowego		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- opracowany dokument budżetowy- wdrożone procedury		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.13.
Racjonalna eksploatacja lokalnych złóż mineralnych		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (A)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem efektywnie wykorzystującym swoje atrakcyjne położenie dla obsługi Aglomeracji Białostockiej pod kątem lokalizacji działalności gospodarczej oraz budownictwa jednorodzinnego, stosującą nowoczesne metody zarządzania rozwojem lokalnym dla pobudzenia wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu Gminy.		
Cel realizacji programu: Zapewnienie efektywnej gospodarki zasobami mineralnymi na obszarze Gminy w celu wzrostu dochodów mieszkańców oraz zapewnienia ochrony środowiska przed degradacją		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy, podmioty zajmujące się eksploatacją złóż		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">– zadanie A.13.1. Podjęcie działań ochronnych dla terenów przed negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych– zadanie A.13.2. Rekultywacja wytypowanych terenów eksploatacji surowców mineralnych o kierunku rolnym– zadanie A.13.3. Kontynuacja eksploatacji na pozostałych terenach– zadanie A.13.4. Weryfikacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów potencjalnego występowania złóż surowców mineralnych stałych		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- wskaźniki wydobycia surowców- liczba podmiotów eksploatujących złoża- ilość miejsc pracy utworzona przy eksploatacji złóż		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, środki podmiotów eksploatujących złoża, fundusze ochrony środowiska		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.14.
Rozwój współpracy zagranicznej		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (A)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem efektywnie wykorzystującym swoje atrakcyjne położenie dla obsługi Aglomeracji Białostockiej pod kątem lokalizacji działalności gospodarczej oraz budownictwa jednorodzinnego, stosującą nowoczesne metody zarządzania rozwojem lokalnym dla pobudzenia wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu Gminy.		
Cel realizacji programu: Pozyskanie zagranicznych partnerów w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć mających na celu transfer Know - How, rozwój partnerskich kontaktów oraz nawiązanie współpracy gospodarczej z zagranicznymi podmiotami gospodarczymi		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy, partnerzy zagraniczni		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">– zadanie A.14.1. Określenie profilu i przedmiotu potencjalnej współpracy oraz krajów pochodzenia partnerów– zadanie A.14.2. Przygotowanie i rozesłanie propozycji współpracy– zadanie A.14.3. Identyfikacja programów współfinansujących współpracę zagraniczną– zadanie A.14.4. Podpisanie porozumień o współpracy		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- podpisane porozumienia o współpracy- liczba wspólnych przedsięwzięć- liczba adresatów wspólnych działań		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, środki partnerów zagranicznych, środki zainteresowanych podmiotów gospodarczych		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.1.
Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (B)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rozwoju nowoczesnego rolnictwa i powstającej w jego otoczeniu konkurencyjnej przedsiębiorczości, racjonalnie i efektywnie wykorzystujących lokalne zasoby w celu zapewnienia wielofunkcyjnego rozwoju obszaru Gminy.		
Cel realizacji programu: Zapewnienie optymalnych warunków dla produkcji rolniczej poprzez regulacje stosunków wodnych oraz zwiększanie udziału nawożenia naturalnego		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy, zainteresowani rolnicy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">– zadanie B.1.1. Regulacja stosunków wodnych poprzez melioracje i drenaż oraz poprawa stanu infrastruktury w tym zakresie– zadanie B.1.2. Stymulowanie wzrostu nawożenia naturalnego– zadanie B.1.3. Rozwój technik gospodarowania– zadanie B.1.4. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed przeznaczeniem jej na cele inne niż rolnicze		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej- powierzchnia meliorowanych gruntów- udział wykorzystania nawozów naturalnych dla produkcji rolniczej		
Źródła finansowania zadań: środki rolników, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.2.
Rozwój Giełdy Rolno – Spożywczej „FASTY” Sp. z o.o.		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (B)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rozwoju nowoczesnego rolnictwa i powstającej w jego otoczeniu konkurencyjnej przedsiębiorczości, racjonalnie i efektywnie wykorzystujących lokalne zasoby w celu zapewnienia wielofunkcyjnego rozwoju obszaru Gminy.		
Cel realizacji programu: Poprawa marketingu lokalnej produkcji rolnej oraz tworzenie miejsc pracy poza rolnictwem		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Spółki, uczestnicy Giełdy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">– zadanie B.2.1. Opracowanie marketingowego planu rozwoju Giełdy– zadanie B.2.2. Intensyfikacja współpracy z lokalnymi dostawcami– zadanie B.2.3. Pozyskanie środków pomocowych na rozwój Giełd		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- wzrost obrotów Giełdy- liczba uczestników Giełdy- liczba utworzonych miejsc pracy		
Źródła finansowania zadań: budżet spółki, środki zainteresowanych rolników, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.3.
Rozwój sieci instytucji obsługi rolnictwa		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (B)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rozwoju nowoczesnego rolnictwa i powstającej w jego otoczeniu konkurencyjnej przedsiębiorczości, racjonalnie i efektywnie wykorzystujących lokalne zasoby w celu zapewnienia wielofunkcyjnego rozwoju obszaru Gminy.		
Cel realizacji programu: Zapewnienie producentom rolnym dogodnego dostępu do usług, urzędów i organizacji otoczenia rolnictwa		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy, instytucje obsługi rolnictwa		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">– zadanie B.3.1. Rozwój bazy przechowalniczej– zadanie B.3.2. Doradztwo i kształcenie zawodowe– zadanie B.3.3. Przetwórstwo– zadanie B.3.4. Wzrost dostępu do usług weterynaryjnych		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- ilość instytucji otoczenia rolnictwa funkcjonujących na terenie Gminy- liczba podmiotów korzystających ze świadczonych usług		
Źródła finansowania zadań: Środki zainteresowanych podmiotów, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.4.
Zdynamizowanie procesu zwiększania powierzchni gospodarstw rolnych		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (B)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rozwoju nowoczesnego rolnictwa i powstającej w jego otoczeniu konkurencyjnej przedsiębiorczości, racjonalnie i efektywnie wykorzystujących lokalne zasoby w celu zapewnienia wielofunkcyjnego rozwoju obszaru Gminy.		
Cel realizacji programu: Podwyższenie konkurencyjności lokalnego sektora rolnego poprzez koncentrację produkcji rolniczej, scalanie i wymianę gruntów oraz popieranie rozwoju dużych gospodarstw rolnych		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy, zainteresowani rolnicy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie B.4.1. Popularyzacja technik scalania gruntów- zadanie B.4.2. Popieranie rozwoju dużych gospodarstw- zadanie B.4.3. Pozyskanie środków pomocowych, ułatwiających i przyspieszających ten proces		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- średnia wielkość gospodarstwa rolnego- odsetek gospodarstw dużych- łączna powierzchnia gospodarstw dużych		
Źródła finansowania zadań: środki zainteresowanych rolników, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.5.
Tworzenie grup producenckich		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (B)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rozwoju nowoczesnego rolnictwa i powstającej w jego otoczeniu konkurencyjnej przedsiębiorczości, racjonalnie i efektywnie wykorzystujących lokalne zasoby w celu zapewnienia wielofunkcyjnego rozwoju obszaru Gminy.		
Cel realizacji programu: Wsparcie samoorganizowania się rolników dla ochrony i reprezentacji ich interesów zawodowych		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: zainteresowani rolnicy, Wójt Gminy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie B.5.1. Przeprowadzenie kampanii informacyjnej wśród rolników na temat specyfiki i korzyści odnoszonych dzięki zorganizowaniu się w grupy producenckie- zadanie B.5.2. Opracowanie koncepcji funkcjonowania grup(-y)- zadanie B.5.3. Zorganizowanie i rozpoczęcie działalności		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- Ilość uczestników spotkań informacyjnych i szkoleń- Ilość powstałych grup producenckich		
Źródła finansowania zadań: Środki zainteresowanych rolników, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.6.
Rozwój agroturystyki		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (B)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rozwoju nowoczesnego rolnictwa i powstającej w jego otoczeniu konkurencyjnej przedsiębiorczości, racjonalnie i efektywnie wykorzystujących lokalne zasoby w celu zapewnienia wielofunkcyjnego rozwoju obszaru Gminy.		
Cel realizacji programu: Wspieranie generowania dodatkowych źródeł dochodu mieszkańców poprzez wykorzystanie atrakcji przyrodniczych Gminy i obsługę ruchu turystycznego		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy, zainteresowani rolnicy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie B.6.1. Identyfikacja infrastruktury do potencjalnego wykorzystania na potrzeby tworzenia bazy agroturystycznej- zadanie B.6.2. Popularyzacja formy gospodarstwa agroturystycznego- zadanie B.6.3. Promocja gospodarstw agroturystycznych		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- ilość gospodarstw turystycznych na terenie Gminy- liczba turystów korzystających z tej formy wypoczynku		
Źródła finansowania zadań: środki osób zainteresowanych, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.7.
Rozwój produkcji ekologicznej		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (B)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rozwoju nowoczesnego rolnictwa i powstającej w jego otoczeniu konkurencyjnej przedsiębiorczości, racjonalnie i efektywnie wykorzystujących lokalne zasoby w celu zapewnienia wielofunkcyjnego rozwoju obszaru Gminy.		
Cel realizacji programu: Stworzenie szansy specjalizacji gospodarstw rolnych w produkcji żywności czystej ekologicznie		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: zainteresowani rolnicy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie B.7.1. Zainteresowanie rolników zmianą specjalizacji produkcji rolnej- zadanie B.7.2. Wykonanie badań rynkowych popytu na tego żywność czystą ekologicznie- zadanie B.7.3. Dostarczenie zainteresowanym rolnikom wiedzy i umiejętności w zakresie produkcji ekologicznej		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- liczba rolników uczestniczących w programie- wykonana analiza rynku na żywność ekologiczną		
Źródła finansowania zadań: środki zainteresowanych rolników, pozabudżetowe środki pomocowe, fundusze ochrony środowiska		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.8.
Rozwój produkcji integrowanej		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (B)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rozwoju nowoczesnego rolnictwa i powstającej w jego otoczeniu konkurencyjnej przedsiębiorczości, racjonalnie i efektywnie wykorzystujących lokalne zasoby w celu zapewnienia wielofunkcyjnego rozwoju obszaru Gminy.		
Cel realizacji programu: Podwyższenie konkurencyjności i atrakcyjności lokalnych płodów rolnych poprzez ograniczenie zawartości szkodliwych dla zdrowia substancji		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: zainteresowani rolnicy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie B.8.1. Zainteresowanie rolników formą produkcji integrowanej- zadanie B.8.2. Dostarczenie zainteresowanym rolnikom wiedzy i umiejętności w zakresie produkcji integrowanej		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- liczba rolników uczestniczących w programie- wykonana analiza zawartości substancji szkodliwych w lokalny płodach rolnych		
Źródła finansowania zadań: środki zainteresowanych rolników, pozabudżetowe środki pomocowe, fundusze ochrony środowiska		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.9.
Zalesianie gruntów klasy V i VI		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (B)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rozwoju nowoczesnego rolnictwa i powstającej w jego otoczeniu konkurencyjnej przedsiębiorczości, racjonalnie i efektywnie wykorzystujących lokalne zasoby w celu zapewnienia wielofunkcyjnego rozwoju obszaru Gminy.		
Cel realizacji programu: Wykorzystanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej na potrzeby gospodarki leśnej		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: zainteresowani rolnicy, Wójt Gminy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- Zadanie A.9.1. Określenie terenów pod zalesienie- Zadanie A.9.2. Wykonanie nasadzeń		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- liczba rolników uczestniczących w programie- powierzchnia obszarów zalesionych		
Źródła finansowania zadań: środki zainteresowanych rolników, pozabudżetowe środki pomocowe.		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.10.
Rozwój produkcji mleczarskiej		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (B)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rozwoju nowoczesnego rolnictwa i powstającej w jego otoczeniu konkurencyjnej przedsiębiorczości, racjonalnie i efektywnie wykorzystujących lokalne zasoby w celu zapewnienia wielofunkcyjnego rozwoju obszaru Gminy.		
Cel realizacji programu: Wykorzystanie dobrej jakości użytków zielonych dla rozwoju produkcji mleczarskiej		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: zainteresowani rolnicy, odbiorcy mleka		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie B.10.1. Przekwalifikowanie rolników na produkcję mleczarską- zadanie B.10.2. Wzrost jakości użytków zielonych- zadanie B.10.3. Wzrost pogłowia bydła mlecznego		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- liczba gospodarstw o specjalizacji mleczarskiej- wielkość pogłowia bydła mlecznego- wzrost dochodów z produkcji mleczarskiej		
Źródła finansowania zadań: środki zainteresowanych rolników, pozabudżetowe środki pomocowe.		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.11.
Rozwój pro – ekologicznej gospodarki leśnej		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (B)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rozwoju nowoczesnego rolnictwa i powstającej w jego otoczeniu konkurencyjnej przedsiębiorczości, racjonalnie i efektywnie wykorzystujących lokalne zasoby w celu zapewnienia wielofunkcyjnego rozwoju obszaru Gminy.		
Cel realizacji programu: Zapewnienie racjonalnej eksploatacji terenów leśnych przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy,		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">– zadanie B.11.1. Zachowanie lasów jako elementów krajobrazu naturalnego– zadanie B.11.2. Prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z planami urządzenia lasów– zadanie B.11.3. Udostępnianie i częściowe przystosowywanie lasów dla potrzeb rekreacyjno – wypoczynkowych– zadanie B.11.4. Wykonanie rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych o kierunku leśnym		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- powierzchnia zrekultywowanych wyrobisk- powierzchnia lasów udostępniana dla celów rekreacyjno – wypoczynkowych- ilość pozyskiwanego surowca- liczba utworzonych miejsc pracy		
Źródła finansowania zadań: Środki zainteresowanych podmiotów, pozabudżetowe środki pomocowe, środki P.P. „Lasy Państwowe”		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.12.
Ochrona walorów ekologicznych środowiska naturalnego		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (B)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rozwoju nowoczesnego rolnictwa i powstającej w jego otoczeniu konkurencyjnej przedsiębiorczości, racjonalnie i efektywnie wykorzystujących lokalne zasoby w celu zapewnienia wielofunkcyjnego rozwoju obszaru Gminy.		
Cel realizacji programu: Zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego gminy oraz ochrona i wzbogacanie jego walorów ekologicznych i wartości użytkowych.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy,		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">– zadanie B.12.1. Ochrona wód powierzchniowych– zadanie B.12.2. Ochrona powietrza atmosferycznego– zadanie B.12.3. Ochrona powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi– zadanie B.12.4. Ograniczenie hałasu		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- klasa czystości wód- poziom zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego- długość sieci oraz ilość przyłączy kanalizacji sanitarnej- poziom hałasu		
Źródła finansowania zadań: Budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, fundusze ochrony środowiska		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.1.
Budowa kanalizacji sanitarnej we wsiach: Ogrodniki, Dobrzyniewo Kościelne i Dobrzyniewo Duże		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (C)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem trwałego i zrównoważonego rozwoju infrastruktury technicznej zapewniającej atrakcyjne warunki życia mieszkańców i funkcjonowania podmiotów gospodarczych.		
Cel realizacji programu: Zapewnienie kontroli nad gospodarką ściekową, ochrona środowiska naturalnego, poprawa warunków życia mieszkańców		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy, mieszkańcy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">– zadanie C.1.1. Weryfikacja zgodności z miejscowym planem zagospodarowania terenu– zadanie C.1.2. Opracowanie dokumentacji technicznej– zadanie C.1.3. Wydanie pozwolenia na budowę- zadanie C.1.4. Przeprowadzenie przetargu		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- Długość sieci kanalizacyjnej- ilość przyłączy- liczba ludności zamieszkałej na terenie realizacji programu- wartość uzbrojonych działek- ilość ścieków bytowych odprowadzanych poprzez sieć kanalizacyjną		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, wpłaty mieszkańców, pozabudżetowe środki pomocowe, fundusze ochrony środowiska		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.2.
Budowa kanalizacji sanitarnej we wsiach: Gniła, Pogorzałki, Borsukówka, Letniki, Leńce, Krynice i Obrubniki		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (C)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem trwałego i zrównoważonego rozwoju infrastruktury technicznej zapewniającej atrakcyjne warunki życia mieszkańców i funkcjonowania podmiotów gospodarczych.		
Cel realizacji programu: Zapewnienie kontroli nad gospodarką ściekową, ochrona środowiska naturalnego, poprawa warunków życia mieszkańców		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy, mieszkańcy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">– zadanie C.2.1. Weryfikacja zgodności z miejscowym planem zagospodarowania terenu– zadanie C.2.2. Opracowanie dokumentacji technicznej– zadanie C.2.3. Wydanie pozwolenia na budowę- zadanie C.2.4. Przeprowadzenie przetargu		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- długość sieci kanalizacyjnej- ilość przyłączy- liczba ludności zamieszkałej na terenie realizacji programu- wartość uzbrojonych działek- ilość ścieków bytowych odprowadzanych poprzez sieć kanalizacyjną		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, wpłaty mieszkańców, pozabudżetowe środki pomocowe, fundusze ochrony środowiska		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.3.
Budowa zagrodowych oczyszczalni ścieków we wsiach, w których nie jest przewidziana budowa kanalizacji sanitarnej		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (C)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem trwałego i zrównoważonego rozwoju infrastruktury technicznej zapewniającej atrakcyjne warunki życia mieszkańców i funkcjonowania podmiotów gospodarczych.		
Cel realizacji programu: Zapewnienie kontroli nad gospodarką ściekową, ochrona środowiska naturalnego, poprawa warunków życia mieszkańców		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy, mieszkańcy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">– zadanie C.3.1. Weryfikacja zgodności z miejscowym planem zagospodarowania terenu– zadanie C.3.2. Opracowanie dokumentacji technicznej– zadanie C.3.3. Wydanie pozwolenia na budowę- zadanie C.3.4. Przeprowadzenie przetargu		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- Liczba wybudowanych oczyszczalni- liczba ludności zamieszkałej na terenie realizacji programu- wartość uzbromionych nieruchomości- ilość ścieków bytowych odprowadzanych poprzez sieć kanalizacyjną		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, wpłaty mieszkańców, pozabudżetowe środki pomocowe, fundusze ochrony środowiska		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.4.
Modernizacja dróg, na których Gmina nie jest zarządcą		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (C)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem trwałego i zrównoważonego rozwoju infrastruktury technicznej zapewniającej atrakcyjne warunki życia mieszkańców i funkcjonowania podmiotów gospodarczych.		
Cel realizacji programu: Zapewnienie dostępności i spójności komunikacyjnej Gminy		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy, Powiatowy Zarząd Dróg w Białymstoku, Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie C.4.1. Modernizacja Szosy Ełckiej- zadanie C.4.2. Modernizacja drogi Krynice – Obrubniki- zadanie C.4.3. Modernizacja drogi Dobrzyniewo Duże – Jaworówka- zadanie C.4.4. Modernizacja drogi Nowe Aleksandrowo – Leńce – Jurowce- zadanie C.4.5. Modernizacja drogi Chraboły – Kopisk – droga nr 8- zadanie C.4.6. Modernizacja ulicy we wsi Gniła		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- ilość kilometrów zmodernizowanej nawierzchni- czas przejazdu- natężenie ruchu- średnia prędkość- wzrost bezpieczeństwa podróży		
Źródła finansowania zadań: budżet Starostwa Powiatowego, pozabudżetowe środki pomocowe, budżet Gminy		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.5.
Modernizacja dróg gminnych		
Termin realizacji: 2016-2024		
CEL STRATEGICZNY (C)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem trwałego i zrównoważonego rozwoju infrastruktury technicznej zapewniającej atrakcyjne warunki życia mieszkańców i funkcjonowania podmiotów gospodarczych.		
Cel realizacji programu: Zapewnienie dostępności i spójności komunikacyjnej Gminy oraz poprawa warunków jazdy i bezpieczeństwa ruchu drogowego.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy		
Zadania: <ul style="list-style-type: none"> - zadanie C.5.1. Modernizacja ulic Białostockiej, Łyskowskiej, Polonijnej i innych w Fastach - zadanie C.5.2. Modernizacja drogi Nowe Aleksandrowo – Bohdan – Letniki – Jurowce - zadanie C.5.3. Modernizacja drogi Dobrzyniewo Kościelne – Bohdan - zadanie C.5.4. Modernizacja drogi Pogorzałki – Kozińce - zadanie C.5.5. Modernizacja ulicy we wsi Borsukówka - zadanie C.5.6. Modernizacja drogi Borsukówka – Kozińce - zadanie C.5.7. Modernizacja ulicy Ogrodowej w Dobrzyniewie Dużym - zadanie C.5.8. Modernizacja ulicy Klubowej w Dobrzyniewie Dużym - zadanie C.5.9. Modernizacja drogi Letniki – Jurowce - zadanie C.5.10. Modernizacja drogi Gniła – Jaworówka - zadanie C.5.11. Modernizacja drogi Dobrzyniewo Kościelne – Bohdan - zadanie C.5.11. Modernizacja dróg we wsi Pogorzałki (tzw. „Piaski” i „Kolejowa”) - zadanie C.5.12. Przebudowa ul. Żwirowej w Dobrzyniewie Dużym - zadanie C.5.13. Przebudowa ul. Kościelnej i ul. Królewskiej w Nowym Aleksandrowie - zadanie C.5.14. Przebudowa ul. Dębowej w Dobrzyniewie Dużym - zadanie C.5.15. Przebudowa ulic w Dobrzyniewie Fabrycznym 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu: <ul style="list-style-type: none"> - ilość kilometrów zmodernizowanej nawierzchni - czas przejazdu - natężenie ruchu - średnia prędkość - wzrost bezpieczeństwa podróży 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.6.
Modernizacja sieci energetycznych oraz istniejących stacji transformatorowych.		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (C)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem trwałego i zrównoważonego rozwoju infrastruktury technicznej zapewniającej atrakcyjne warunki życia mieszkańców i funkcjonowania podmiotów gospodarczych.		
Cel realizacji programu: Poprawa warunków życia mieszkańców obszaru poprzez zapewnienie zaopatrzenia w energię elektryczną oraz stabilnego napięcia prądu o jakości spełniającej obowiązujące normy i potrzeby w tym zakresie.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy, Zakład Energetyczny w Białymstoku.		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">– zadanie C.6.1. Weryfikacja zgodności z miejscowym planem zagospodarowania terenu– zadanie C.6.2. Opracowanie dokumentacji technicznej– zadanie C.6.3. Wydanie pozwolenia na budowę– zadanie C.6.4. Przeprowadzenie przetargu		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- liczba przerw w dostawach energii elektrycznej- liczba osób zamieszkałych na obszarze realizacji programu		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, Zakład Energetyczny w Białymstoku		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.7.
Gazyfikacja Gminy		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (C)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem trwałego i zrównoważonego rozwoju infrastruktury technicznej zapewniającej atrakcyjne warunki życia mieszkańców i funkcjonowania podmiotów gospodarczych.		
Cel realizacji programu: Zapewnienie mieszkańcom obszaru ekologicznego paliwa do celów grzewczych w ilości zaspokajającej zmieniające się potrzeby w tym zakresie oraz poprawa warunków życia mieszkańców.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy, Zakład Gazowniczy w Białymstoku.		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">– zadanie C.7.1. Opracowanie dokumentacji technicznej– zadanie C.7.2. Wydanie pozwolenia na budowę– zadanie C.7.3. Przeprowadzenie przetargu		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- ilość kilometrów sieci rozdzielczej- ilość połączeń do domów mieszkalnych- liczba odbiorców gazu- liczba osób zamieszkałych na obszarze realizacji projektu- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń środowiska		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, fundusze ochrony środowiska		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.8.
Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego na terenie Gminy		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (C)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem trwałego i zrównoważonego rozwoju infrastruktury technicznej zapewniającej atrakcyjne warunki życia mieszkańców i funkcjonowania podmiotów gospodarczych.		
Cel realizacji programu: Poprawa jakości oświetlenia ulic na obszarach zabudowanych Gminy oraz zmniejszenie zużycia energii elektrycznej.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy, Zakład Energetyczny w Białymstoku.		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie C.8.1 Uzgodnienie warunków realizacji inwestycji z administratorem sieci- zadanie C.8.2 Wykonanie dokumentacji technicznej- zadanie C.8.3 Realizacja inwestycji		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- zużycie energii elektrycznej- wysokość opłat za energię elektryczną- czas działania oświetlenia- ilość zmodernizowanych źródeł światła		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.9.
Program ochrony wód		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (C)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem trwałego i zrównoważonego rozwoju infrastruktury technicznej zapewniającej atrakcyjne warunki życia mieszkańców i funkcjonowania podmiotów gospodarczych.		
Cel realizacji programu: Określenie zasad ochrony i zagospodarowania terenów stanowiących główny zbiornik wód podziemnych o znaczeniu ponadregionalnym oraz pozostałych cieków i zbiorników wodnych na terenie Gminy		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">– zadanie C.9.1. Określenie warunków ochrony wód– zadanie C.9.2. Identyfikacja niezbędnych do przeprowadzenia inwestycji– zadanie C.9.3. Pozyskanie funduszy pozabudżetowych na realizację programu– zadanie C.9.4. Wdrożenie programu		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- Ilość odprowadzonych i unieszkodliwionych odpadów stałych z obszaru, pod którym znajduje się zbiornik- długość wykonanej dla ochrony zbiornika kanalizacji sanitarnej- przyjęcie właściwych uregulowań z zakresu ochrony środowiska dla obszaru objętego programem		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.10.
Gminny system gospodarki odpadami		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (C)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem trwałego i zrównoważonego rozwoju infrastruktury technicznej zapewniającej atrakcyjne warunki życia mieszkańców i funkcjonowania podmiotów gospodarczych.		
Cel realizacji programu: Dostosowanie lokalnej gospodarki odpadami do rosnących wymogów i standardów w tym zakresie		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy, mieszkańcy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie C.10.1. Promocja systemu selektywnej zbiórki odpadów wśród mieszkańców Gminy- zadanie C.10.2. Zwiększenie zakresu zbiórki odpadów- zadanie C.10.3. Zabezpieczenie niezbędnej infrastruktury dla wdrożenia systemu		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- ilość segregowanych odpadów- ilość gospodarstw domowych uczestniczących w programie- liczba kontenerów użytkowanych do selektywnej zbiórki odpadów		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, fundusze ochrony środowiska, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		D.1.
Budowa sal gimnastycznych na terenie Gminy		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (D)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rosnącej dostępności do infrastruktury społecznej życia kulturalnego, edukacji i wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców z bogatą ofertą rekreacyjno – turystyczną skierowaną do wszystkich mieszkańców Powiatu Białostockiego		
Cel realizacji programu: Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury na potrzeby prowadzenia zajęć sportowych w szkołach na terenie Gminy oraz organizacji form realizacji zainteresowań sportowych młodzieży i sposobów spędzania czasu wolnego.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">– zadanie D.1.1. Weryfikacja zgodności z miejscowym planem zagospodarowania terenu– zadanie D.1.2. Opracowanie dokumentacji technicznej– zadanie D.1.3. Wydanie pozwolenia na budowę– zadanie D.1.4. Przeprowadzenie przetargu		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- powierzchnia obiektu- liczba osób korzystających z obiektu		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, środki UKFiS		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		D.2.
Remonty kapitalne domów kultury i świetlic wiejskich		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (D)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rosnącej dostępności do infrastruktury społecznej życia kulturalnego, edukacji i wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców z bogatą ofertą rekreacyjno – turystyczną skierowaną do wszystkich mieszkańców Powiatu Białostockiego		
Cel realizacji programu: Poprawa warunków funkcjonowania świetlic i bazy kulturalnej na terenie Gminy oraz zabezpieczenie tych obiektów przed degradacją.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy, mieszkańcy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie D.2.1. Przeprowadzenie analizy funkcjonowania świetlic i konkretnych potrzeb inwestycyjnych- zadanie D.2.2. Ustalenie harmonogramu inwestycji- zadanie D.2.3. Wdrożenie harmonogramu modernizacji świetlic i klubów		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- liczba mieszkańców miejscowości lokalizacji obiektu- powierzchnia i kubatura obiektów		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		D.3.
Budowa szlaków rowerowych, konnych i pieszych		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (D)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rosnącej dostępności do infrastruktury społecznej życia kulturalnego, edukacji i wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców z bogatą ofertą rekreacyjno – turystyczną skierowaną do wszystkich mieszkańców Powiatu Białostockiego		
Cel realizacji programu: Promocja atrakcji turystycznych Gminy oraz przyciągnięcie turystów na teren Gminy		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie D.3.1. Opracowanie koncepcji i wytyczenie szlaków- zadanie D.3.2. Opracowanie projektu technicznego- zadanie D.3.3. Uzyskanie zezwolenia na realizację przedsięwzięcia- zadanie D.3.4. Oznaczenie i budowa szlaków		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- ilość i długość szlaków pieszych- ilość i długość szlaków konnych- ilość i długość szlaków rowerowych- liczba turystów korzystających z udostępnionych szlaków		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		D.4.
Budowa zbiornika małej retencji w Kopisku		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (D)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rosnącej dostępności do infrastruktury społecznej życia kulturalnego, edukacji i wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców z bogatą ofertą rekreacyjno – turystyczną skierowaną do wszystkich mieszkańców Powiatu Białostockiego		
Cel realizacji programu: Poprawa warunków hydrologicznych obszaru Rezerwatu „Krzemionka” oraz uatrakcyjnienie turystyczne obszaru		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">– zadanie D.4.1. Weryfikacja zgodności z miejscowym planem zagospodarowania terenu– zadanie D.4.2. Opracowanie dokumentacji technicznej– zadanie D.4.3. Wydanie pozwolenia na budowę– zadanie D.4.4. Przeprowadzenie przetargu		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- Powierzchnia zbiornika- liczba osób przebywających nad zbiornikiem w czasie 1 roku		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, Wojewoda Podlaski		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		D.5.
Dostosowanie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Dobrzyniewie Dużym oraz pozostałych placówek do nauczania dzieci niepełnosprawnych		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (D)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rosnącej dostępności do infrastruktury społecznej życia kulturalnego, edukacji i wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców z bogatą ofertą rekreacyjno – turystyczną skierowaną do wszystkich mieszkańców Powiatu Białostockiego		
Cel realizacji programu: Usunięcie barier architektonicznych w dostępie do szkół dla osób niepełnosprawnych		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy		
Zadania:		
– zadanie D.5.1. Opracowanie dokumentacji technicznej		
– zadanie D.5.2. Przeprowadzenie przetargu na wykonanie robót		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
- liczba uczniów niepełnosprawnych uczęszczających na zajęcia w szkole		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, PFRON		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		D.6.
Remonty kapitalne i doposażenie obiektów ochrony zdrowia		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (D)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rosnącej dostępności do infrastruktury społecznej życia kulturalnego, edukacji i wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców z bogatą ofertą rekreacyjno – turystyczną skierowaną do wszystkich mieszkańców Powiatu Białostockiego		
Cel realizacji programu: Poprawa warunków funkcjonowania ośrodków zdrowia oraz rozwój bazy diagnostycznej		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie D.6.1. Przeprowadzenie analizy potrzeb inwestycyjnych oraz sprzętowych- zadanie D.6.2. Ustalenie harmonogramu inwestycji- zadanie D.6.3. Wdrożenie harmonogramu remontów i zakupów wyposażenia		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- powierzchnia i kubatura wyremontowanych pomieszczeń- wartość zakupionego wyposażenia		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		D.7.
Opieka, konserwacja i utrzymanie pomników przyrody i zabytków.		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (D)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rosnącej dostępności do infrastruktury społecznej życia kulturalnego, edukacji i wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców z bogatą ofertą rekreacyjno – turystyczną skierowaną do wszystkich mieszkańców Powiatu Białostockiego		
Cel realizacji programu: Zachowanie i poprawa stanu lokalnych atrakcji turystycznych i kulturowych		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie D.7.1. Wprowadzanie zaleceń chroniących obiekty o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego- zadanie D.7.2. Podjęcie ścisłej współpracy ze służbami ochrony zabytków i archeologicznymi- zadanie D.7.3. Zapewnienie właściwego użytkowania obiektów zagrożonych		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- liczba i zakres sformułowanych zaleceń- liczba obiektów objętych ochroną		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe,		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		D.8.
Racjonalizacja siatki szkół		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (D)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rosnącej dostępności do infrastruktury społecznej życia kulturalnego, edukacji i wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców z bogatą ofertą rekreacyjno – turystyczną skierowaną do wszystkich mieszkańców Powiatu Białostockiego		
Cel realizacji programu: Dostosowanie gminnej siatki szkół do zmieniających się uwarunkowań demograficznych oraz możliwości finansowych Gminy		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie D.8.1. Przeprowadzenie analizy demograficznej w zakresie liczebności przyszłych roczników szkolnych- zadanie D.8.2. Analiza finansowa kosztów funkcjonowania i źródeł finansowania szkół na terenie Gminy- zadanie D.8.3. Przeprowadzenie konsultacji ze środowiskiem nauczycielskim i mieszkańcami Gminy- zadanie D.8.4. Wdrożenie wypracowanych rozwiązań		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- liczba uczniów w poszczególnych szkołach- koszty utrzymania szkół- struktura źródeł finansowania szkół		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		D.9.
Budowa i modernizacja boisk szkolnych		
Termin realizacji:	2016-2024	
CEL STRATEGICZNY (D)		
Gmina Dobrzyniewo Duże obszarem rosnącej dostępności do infrastruktury społecznej życia kulturalnego, edukacji i wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców z bogatą ofertą rekreacyjno – turystyczną skierowaną do wszystkich mieszkańców Powiatu Białostockiego		
Cel realizacji programu: Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury na potrzeby prowadzenia zajęć sportowych w szkołach na terenie Gminy		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Wójt Gminy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none">- zadanie D.9.1.. Wykonanie analizy potrzeb w zakresie niezbędnych napraw i modernizacji boisk oraz lokalizacji nowych- zadanie D.9.2. Ustalenie harmonogramu i kolejności dokonywanych inwestycji- zadanie D.9.3. Wdrożenie harmonogramu prac		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none">- liczba boisk szkolnych- powierzchnia boisk sportowych- liczba uczniów korzystających z boisk		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy		

Część V

WDRAŻANIE I MONITORING STRATEGII

1. WDROŻENIE STRATEGII

Organem odpowiedzialnym za realizację polityki władz Gminy na poziomie operacyjnym jest Zarząd Gminy, na którym spoczywa bezpośrednie zarządzanie bieżącymi sprawami Gminy. Nie może być inaczej w przypadku wdrożenia niniejszej Strategii i to właśnie w gestii Zarządu powinna spoczywać inicjatywa i właściwa kompetencja w zakresie realizacji i/lub nadzoru nad implementacją poszczególnych Strategicznych Programów Gospodarczych. Ponieważ to właśnie poprzez ich wdrożenie osiągnięte mają zostać poszczególne - zidentyfikowane w Części III - cele strategiczne rozwoju Gminy, którym przyporządkowano opracowane programy.

Generalna kompetencja Zarządu w zakresie ogólnej koordynacji wdrożenia zapisów niniejszej Strategii musi być wsparta czynnym udziałem Rady Gminy, w ramach przygotowywania i uchwalania kolejnych budżetów rocznych. To właśnie przewidziane w budżecie nakłady na finansowanie poszczególnych przedsięwzięć decydują o realizacji zapisów przyjętych programów operacyjnych. Na etapie planowania przyszłych wydatków inwestycyjnych będzie dokonywał się wybór konkretnych inwestycji oraz bezpośrednia hierarchizacja i czasowa harmonizacja poszczególnych działań.

Władze Gminy działają w oparciu o aparat administracyjny Urzędu Gminy. Należy dołożyć starań, aby poprzez budowanie świadomości oraz przygotowanie personelu wytworzyć pozytywne postawy pracowników wobec przeprowadzenia koniecznych dla wdrożenia Strategii zmian. Działalność każdej z jednostek organizacyjnych Urzędu będzie musiała być prowadzona pod kątem realizacji konkretnych – powiązanych z jej zakresem obowiązków – zapisów Strategii i efekty jej prac powinny być, między innymi, oceniane w kontekście realizacji niniejszego Planu Strategicznego.

W strukturze Urzędu Gminy powinno istnieć stanowisko pracy odpowiedzialne na sprawy koordynowania prac Urzędu w zakresie wdrażania Strategii Rozwoju Gminy. Ze względu na bliski charakter funkcjonalny i zakres przedmiotowy obowiązków, obowiązek ten powinna pełnić osoba Sekretarza Gminy.

Dla wdrożenia Strategii ważne jest także przyswojenie instrumentarium narzędzi wspierających działania operacyjne. Są to instrumenty zarządzania na poziomie taktycznym, czyli o horyzoncie czasowym dłuższym niż okres jednego roku budżetowego, do których należą Wieloletnie Plany Inwestycyjne oraz trzyletnie programy gospodarcze przewidziane Ustawą o finansach publicznych.

Dla pełnej realizacji Strategicznych Programów Gospodarczych oraz racjonalizacji wydatków inwestycyjnych korzystne byłoby uzupełnienie rocznego budżetu operacyjnego dokumentem pokrewnym, to jest budżetem w układzie zadaniowym.

2. MONITORING

Monitoring jest procesem zbierania, przetwarzania i analizy danych na temat zakresu realizacji celów programu. Dla monitoringu stopnia realizacji Strategii ważne jest stworzenie systemu wskaźników, dzięki któremu możliwe byłoby zmierzenie zakresu realizacji strategicznych priorytetów rozwoju Gminy.

Ze względu na fakt, iż osiągnięcie celów strategicznych ma nastąpić w wyniku wdrożenia Strategicznych Programów Gospodarczych, każdy z nich zawiera indywidualnie zidentyfikowane rezultaty i mierniki efektów realizacji Programu. To właśnie te wskaźniki będą podstawą do ilościowego i jakościowego monitoringu realizacji Strategii.

3. Powiązanie Strategicznych Programów Gospodarczych ze Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego

W kontekście ubiegania się Polski o członkostwo we Wspólnocie Europejskiej oraz kształtującej się polityki regionalnej, generalnego znaczenia nabiera powiązanie treści Strategii Rozwoju Gminy z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego.

Cele strategiczne rozwoju i Strategiczne Programy Gospodarcze Gminy Dobrzyniewo Duże pozostają w zgodności ze Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego. Niektóre spośród Strategicznych Programów Gospodarczych

zostały zawarte w Strategii Rozwoju Województwa lub też obejmują one zagadnienia zgłoszone przez Gminę i ujęte w tymże Planie.